

Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper
Kandidatuppsats 15 hp | Journalistik och multimedia | VT 2014

Nazistattacken i Kärrtorp

Dagens Nyheter och *Aftonbladets* gestaltning
av den antinazistiska demonstrationen
den 15 december 2013

Av: Michelle Muntau
Handledare: Elin Gardeström
Examinator: Jöran Hök

Abstract

Denna uppsats syfte är att undersöka *Aftonbladet* och *Dagens Nyheter*s rapportering och diskussion om den antirasistiska och antinazistiska kärrtorpdemonstrationen den 15 december 2013 veckan efter händelsen. Uppsatsen syftar till att besvara följande frågeställningar: Hur beskrevs demonstranterna och motdemonstranterna? Hur beskrevs själva händelsen? Hur diskuterades nazism, högerextrem, vänsterextrem och våld i samband med demonstrationen? Hur kan mediers beskrivning av extremism i Kärrtorp förstås ur ett ideologiskt och historiskt perspektiv?

Urvalet inkluderar alla texter som beskriver demonstrationen och någon aktör och innefattar därmed ledare, nyhetsartiklar och krönikor. Som teoretisk utgångspunkt och metodologisk ansats användes en kritisk diskursanalys. Genom denna metod urskiljs hur normer och värderingar som finns på redaktionerna formar innehållet.

Vänsterextremisterna som deltog i demonstrationen försvårade bilden av vilka de "onda" och "goda" var och skribenterna i tidningarna hanterade detta med att förenkla händelsen på olika sätt. Vissa gestaltade händelsen som ett planerat bråk medan andra inte nämnde att vänsterextremister deltog i demonstrationen utan beskrev demonstranterna som "vanliga människor", barnfamiljer och gamla. Det skedde även en direkt och indirekt mobilisering mot rasism i rapporteringen till nästkommande demonstration. Svenska motståndsrörelsen exponerades i mediernas och en bild av "vi" och "dem" växte fram där extremistiska grupper beskrevs som ett hot mot "vanliga människor". Det uppstod även en diskussion kring faran med högerextremistiskt och vänsterextremistiskt politiskt våld denna vecka där ledarskribenternas åsikter gick isär.

Nyckelord

Demonstration, Extremism, Kärrtorp, Medier, Nazism, Våld.

Innehållsförteckning

Inledning	3
Frågeställning och syfte	4
Begreppsdefinitioner	4
Rasism	4
Högerextremism.....	4
Nazism.....	5
Bakgrund	5
Aftonbladet.....	6
Dagens Nyheter.....	6
Vilka är Svenska motståndsrörelsen?.....	6
Vilka är AFA och Revolutionära fronten?.....	7
Nazism och nationalism i Sverige - En historisk bakgrund.....	8
Journalistikens historia 1 - från partitillhörighet till objektivitet	10
Journalistikens historia 2 - högerextremism i medier	11
Tidigare forskning	13
Teori och metod	15
Nyhetsvärdering och ideologibegreppet.....	15
Kritisk diskursanalys.....	17
Urval och avgränsning.....	19
Metod och genomförande.....	20
Metodkritik	21
Avgränsning	22
Resultat och analys	22
Hur beskrevs händelsen?	22
Motdemonstranterna - Svenska motståndsrörelsen i rapporteringen	26
Debatten - extremistiskt våld och hotet mot demokratin.....	29
Demonstranterna - "Vi" och "dem" i rapporteringen	33
Mobiliseringen	36
Minnet av historien	39
Diskussion och slutsats	40
Käll- och litteraturförteckning	46
Källmaterial:	46
Litteratur och artiklar:	48
Digitala resurser:	49
Bilaga 1: Analysschema.....	50

Inledning

Den 15 december 2013 anordnade organisationen Nätverket linje 17 en demonstration mot nazism i Kärrtorp. Människor samlades på torget i Kärrtorp i Stockholm för att bland annat protestera mot att klotter med hakkors dykt upp i orten. Under demonstrationen dök minst 28 män från nazistiska Svenska motståndsrörelsen upp för en motdemonstration. De attackerade demonstranterna genom att bland annat kasta flaskor mot dem. Alla motdemonstranter blev anhållna av polisen.

Kärrtorpdemonstrationen den 15 december 2013 skakade om journalister och stockholmare. En vecka senare anordnades en motdemonstration där minst 16 000 personer manifesterade mot nazism och rasism. Där befann sig både Kärrtorpbor, AFA och även bland annat Socialdemokraternas partiledare Stefan Löfven och moderaternas Kent Persson. *Aftonbladet* anordnade en live-sändning från manifestationen och medierapporteringen kring evenemanget blev stor. Att undersöka hur beskrivningen av Kärrtorpdemonstrationen var i rapporteringen och diskussionen om extremism löd i Sveriges två största nyhetstidningar mellan dessa två manifestationer är intressant och relevant då det mediala efterspelet blev så omfattande.

Några månader senare dömdes flera av nazisterna till upp till åtta månaders fängelse för bland annat våldsamt upplopp. En vänsterextremist som var bland demonstranterna dömdes till sex och ett halvt år fängelse för att ha knivhuggit en nazist under attacken.

Veckan efter rapporterar medier om händelsen på olika sätt. Vissa framhäver inte att vänsterextremister varit där, utan beskriver detta som en attack mot "vanliga människor" medan andra nästintill gestaltar händelsen som ett planerat bråk mellan nazister och vänsterextremister. Vänsterextremisternas närvaro försvårade bilden av de "onda" och "goda" i rapporteringen och skribenterna hanterade detta på olika sätt. Denna problematik fängade mitt intresse veckan efter händelsen och med denna uppsats vill jag ta reda på hur och varför gestaltningen av händelsen i Kärrtorp förenklades på olika sätt av skribenterna på *Aftonbladet* och *Dagens Nyheter*.

Det uppstod inte bara en diskussion i medierna om faran med högerextremism i samhället utan även faran med vänsterextremism. Jag vill undersöka hur dessa två extremer diskuterades i medier under denna tid: vänsterextremism i allmänhet och

högerextremism i synnerhet. För att göra detta anser jag det även vara viktigt att se tillbaka på historien. Jag vill med hjälp av en kritisk diskursanalys dels studera hur journalister gestaltar händelsen i sin rapportering och dels se på hur demonstranterna och motdemonstranterna gestaltades veckan efter demonstrationen. Med denna metod vill jag urskilja hur de normer och värderingar som finns på *Aftonbladet* respektive *Dagens Nyheter* formar innehållet.

Frågeställning och syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur *Aftonbladet* och *Dagens Nyheter* rapporterade och diskuterade om demonstrationen i Kärrtorp den 15 december 2013 mellan den 16 och 22 december.

Uppsatsens frågeställningar är följande: Hur beskrevs demonstranterna och motdemonstranterna? Hur beskrevs själva händelsen? Hur diskuterades högerextremism, vänsterextremism och våld i samband med demonstrationen? Hur kan *Aftonbladets* och *Dagens Nyheter*s beskrivning av extremism i Kärrtorp förstås ur ett ideologiskt och historiskt perspektiv?

Begreppsdefinitioner

Rasism

Enligt nationalencyklopedin är rasism en:

Ideologi som grundas på den vetenskapligt obevisade idén att människosläktet indelas i olika raser samt på den felaktiga idén att vissa av dessa raser är överlägsna andra.¹

Men även en motvilja mot folkgrupper eller personer med hänvisning till kulturella, utseendemässiga och beteendemässiga grunder kan också benämnas som rasism.²

Högerextremism

Nationalencyklopedin beskriver högerextremism på följande sätt.

¹ Nationalencyklopedin. *Rasism*. <http://www.ne.se/kort/rasism>, Nationalencyklopedin 2014. (Hämtad 2014-04-27)

² Ovesen, Jan. *Rasism*. Nationalencyklopedin 2014. <http://www.ne.se/lang/rasism> (Hämtad 2014-04-27)

Förfäktandet av högerståndpunkter och värderingar som ligger utanför vad som är förenligt med politisk demokrati. Högerextremism har oftast företrätts av militanta grupperingar, ibland närmast att betrakta som kampgrupper, utanför det parlamentariska partiväsendet.³

Nazism

Nazism, eller nationalsocialism, är en ideologi som är nationalistisk, rasistiskt och antisemitisk. Nazism är antidemokratisk och antisocialistisk. Den grundas i den felaktiga idén om att det finns olika raser (där den "ariska" rasen är den mest högtstående) och att det pågår en kamp mellan dessa raser.⁴

Under Adolf Hitlers styre (genom *Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei*) utförde Nazityskland under det andra världskriget ett folkmord på judar, romer och homosexuella. Av ideologiska skäl ville de förinta judarna. Mellan fem och sex miljoner judar mördades under andra världskriget.⁵

Nynazistiska grupper har sin idémässiga grund i nazism och har ofta en odemokratiskt och militant inriktning.⁶ I Tyskland har det varit förbjudet med nazistiska organisationer sedan tiden efter andra världskriget. I Sverige är lagstiftningen runt detta inte lika hård.⁷

Bakgrund

I denna bakgrund ges först en kortare introduktion till tidningarna som denna studie omfattar och en bakgrund till aktörer som kan anses vara relevanta för denna uppsats. Det ges även en historisk bakgrund till nazism i Sverige och även journalistikens historia samt dess relation till högerextremism i Sverige. Bakgrunden i denna uppsats är till för att ge en bättre förståelse för aktörerna och den historiska kontext som kärrtorpdemonstrationen är en del av.

³ Nationalencyklopedin. *Högerextremism*. Nationalencyklopedin 2014. <http://www.ne.se/hogerextremism> (Hämtad 2014-04-27)

⁴ Lammers, Karl Cristian. *Nazism*. Nationalencyklopedin 2014. <http://www.ne.se/lang/nazism> (Hämtad 2014-04-23)

⁵ Svanberg, Ingvar & Zander, Ulf. *Förintelsen*. Nationalencyklopedin 2014. <http://www.ne.se/lang/förintelsen> (Hämtad 2014-04-26)

⁶ Lammers, Karl Cristian. *Nynazism*. Nationalencyklopedin 2014. <http://www.ne.se/lang/nynazism> (Hämtad 2014-04-23)

⁷ Deland, Mats. "NPD och den moderniserade nazism" i Deland, Mats & Westin, Charles (red.). *Brunt! Nationalistisk & nazistisk mobilisering i vår närmaste omvärld under efterkrigstiden*. Stockholm: Atlas akademi, 2007, s. 156.

Varför just *Aftonbladet* och *Dagens Nyheter* har valts är för att de är de två största nyhetstidningarna i Sverige. Tidningarna är även stora i Stockholm där händelsen inträffade. Dessutom kan det vara intressant att analysera och jämföra en kvällstidning och en dagstidning. Det kan även vara betydelsefullt att analysera två tidningar vars ledarsidor kännetecknas av olika politiska traditioner: *Dagens Nyheter* av en oberoende liberal och *Aftonbladet* av en oberoende socialdemokratisk.

Aftonbladet

Aftonbladet är en kvällstidning som ges ut varje dag med en upplaga på 240 000 exemplar (2012). *Aftonbladet* är en del av Schibsted-koncernen, men LO är fortfarande delägare. Tidningen grundades 1830 av Lars Johan Hierta. Sedan 2008 är Jan Helin chefredaktör för tidningen. Under andra världskriget var tidningen positivt inställd till Nazityskland. Under 1900-talet var tidningen en period Folkpartistisk men köptes sedan upp av LO. Idag är *Aftonbladet* obundet socialdemokratisk.⁸

Dagens Nyheter

Dagens Nyheter är en oberoende liberal morgontidning som ges ut varje dag med en upplaga på 279 000 exemplar (2012). Tidningen grundades 1864 och ägs i dag av AB *Dagens Nyheter* som till största del ägs av Bonnier AB. Chefredaktör är Peter Wolodarski som började 2013. Under andra världskriget var tidningen regeringsorienterad och rapporterade aktsamt om Tysklands politik.⁹

Vilka är Svenska motståndsrörelsen?

Enligt Expo, som är en stiftelse som granskar och kartlägger "intolerans" (högerextremism, nazism och rasism) i Sverige, är Svenska motståndsrörelsen den våldsammaste nazistorganisationen i Sverige. Organisationen startades 1997 av flera medlemmar från Vitt ariskt motstånd och Nationell ungdom. Expo skriver:

Ideologin bygger på myten om en judisk världskonspiration och stora delar av rörelsens propaganda handlar om judars påstått skadliga inflytande över det svenska samhället och världen. SMRs idé om vem som ska få vara medborgare i Sverige är baserad på

⁸ Gruvö, Jonas, Gustafsson, Karl Erik & Oscarsson, Ingemar. *Aftonbladet*. Nationalencyklopedin 2014. <http://www.ne.se/lang/aftonbladet> (Hämtad-04-08)

⁹ Johansson, Alf W. & Sundin, Staffan. *Dagens nyheter*. Nationalencyklopedin 2014. <http://www.ne.se/lang/dagens-nyheter> (Hämtad 2014-04-09)

rasbiologi och organisationen sprider en grov rasism mot människor som anses tillhöra andra "raser" än den "ariska".¹⁰

Enligt Expo är Svenska motståndsrörelsens mål att störta det demokratiska samhället och skapa ett nationalsocialistiskt samhälle.¹¹

Vilka är AFA och Revolutionära fronten?

Jan Jämte, doktor i statsvetenskap, har skrivit avhandlingen *Antirasismens många ansikten*. Den handlar om olika antirasistiska organisationer, deras historia, ideologi och organisering.

Den autonoma vänsterradikala rörelsen växte sig starkare i Sverige under 1980- talet.¹² AFA (Antifascistisk aktion) är kanske den mest kända radikala antirasistiska gruppen. Nätverket bildades 1993. Jan Jämte beskriver AFA som "aktivister som menar att rasismen stundtals måste bekämpas med konfrontativa metoder och där antirasistiskt och antifascistiskt arbete utgör bas för en bredare kamp mot förtryckande samhällsstrukturer".¹³

Under 2000-talet har AFA och Revolutionära frontens fokus riktats på en "gatukamp" mot högerextremism.¹⁴ Bland annat har medier rapporterat om att medlemmar från Revolutionära fronten döms till fängelse (från tio månader och två år) efter att de misshandlat slovakiska gästarbetare. Även flera andra attentat har begåtts av gruppen i Mälardalen de senaste åren.¹⁵

De militanta gruppernas idé om hur antirasism ska bekämpas baseras å ena sidan på det centrala i att se hur social osäkerhet i samhället göder främlingsfientlighet i samhället. Å andra sidan är öppet fascistiska eller högerextremistiska aktiviteter såsom demonstrationer ett reellt hot mot omgivningen och ska bekämpas.¹⁶ Det finns även en tro på att kampen mot fascisterna är självförsvar.¹⁷

¹⁰ Expo. *Svenska motståndsrörelsen*. http://skola.expo.se/svenska-motstandsrörelsen_110.html (Hämtad 2014-04-27)

¹¹ Expo. *Svenska motståndsrörelsen*.

¹² Jämte, Jan. *Antirasismens många ansikten*. Umeå Universitet, 2013, s. 243.

¹³ Jämte. *Antirasismens många ansikten*, s. 64.

¹⁴ *Ibid.*, s. 451.

¹⁵ Svensson, Niklas, Bergman, & Lodding, Mattias. "Fängelsestraff för vänsterextremister". <http://www.svt.se/nyheter/sverige/dom-mot-vansterextremister-i-vasteras> (Hämtad 21-05-2014 kl. 18.03)

¹⁶ Jämte. *Antirasismens många ansikten*, s. 375.

¹⁷ *Ibid.*, s. 436.

Nazism och nationalism i Sverige - En historisk bakgrund

Efter andra världskriget menar Heléne Lööw, doktor i historia, att det skapades en bild av det "goda Sverige", bland annat mot bakgrund av att landet tog emot 150 000 flyktingar i slutet av andra världskriget. Det fanns en utspridd tanke på att det som skett i Tyskland inte skulle kunna ske i Sverige.¹⁸ Den antisemitism, nazism och rasism som organiserades framställdes som undantagsfall: enskilda små grupper av frustrerade män som gjorde detta på grund av okunskap. Det kallades bland annat för "pojkestreck". Senare erkändes dock dessa grupper som ideologiska och befintliga och antirasister började organisera sig.¹⁹

Under 1980-talet började flera nationalistiska grupper organisera sig. Kampanjen "Bevara Sverige svenskt" blev omfattande. Kampanjen hade flera budskap: att stoppa invandringen från länder som inte delar "Sveriges kultur", att stoppa rätten till abort och att "bevara kärnfamiljen". Motreaktionen blev starkt: både i medier men också genom motaktioner. Flera som var med i organisationen blev sparkade från sina arbeten på grund av detta och blev snabbt martyrer.²⁰ Under 1980-talet blev närradion ett verktyg för dem att nå ut men den ansvarige utgivaren blev sedan dömd för hets mot folkgrupp. Därefter kom internet, vilket enligt Lööw gav rasister och nationalsocialister ett enklare verktyg för att sprida sina åsikter och organisera sig.²¹

Under 1980-talet blev extremnationalistiska gruppers kamp mot invandring och moskébyggen alltmer synliga.²² Lööw skriver att främlingsfientliga attentat därefter tilltar: "Under slutet av 80-talet och första halvan av 90-talet svepte en våg av attentat mot flyktinganläggningar och våldsdåd över landet".²³ Under denna tid organiseras även en del antirasistiska kampanjer. Riksförbundet Stoppa Rasismen växer fram i slutet på 1980-talet och med orden: "Rör inte min kompis". Även andra antirasistiska rörelser organiserar sig, Lööw beskriver det som en "folkrörelse" där medier även

¹⁸ Lööw, Heléne. "Det förflutnas skuggor" i Deland, Mats & Westin, Charles (red.). *Brunt! Nationalistisk & nazistisk mobilisering i vår närmaste omvärld under efterkrigstiden*. Stockholm: Atlas akademi, 2007, s. 82.

¹⁹ Lööw. "Det förflutnas skuggor" i Deland & Westin (red.). *Brunt! Nationalistisk & nazistisk mobilisering i vår närmaste omvärld under efterkrigstiden*, s. 82.

²⁰ Ibid., s. 87-88.

²¹ Ibid., s. 89-90.

²² Ibid., s. 96-97.

²³ Ibid., s. 97.

noggrant bevakade antirasistiska demonstrationer och antirasistgalor.²⁴ Detta mattades av en aning under 1990-talet.²⁵ Dock bedrevs det flera stora skol- och ungdomsprojekt mot rasismen och främlingsfientlighet under början av 1990-talet.²⁶

Efter terrorattacken den 11 september 2001 menar Lööw att nationalistiska grupper fokuserar mer på "kampen mot islam".²⁷ Hon menar även att tanken om att "folkhemmet" blivit förrått av nationen har blivit en väsentlig idé i nationalistiska och rasideologiska gruppers ideologi och föreställningsvärld.²⁸ Att den "svenska kulturen" riskerar att utplånas och föreställningen att orsaken till detta härrör från mångkultur och invandrare har också blivit en central del i många extremnationalistiska rörelser i Sverige. Till exempel har Nationell ungdom, som tidigare var Svenska motståndsrörelsens ungdomsorganisation, drivit kampanjer om att majoriteten av sexualbrotten i Sverige begås av "invandrare", bland annat genom att dela ut flygblad. De har även gått på våldtäktsrättegångar: "där offret var svenskt och gärningsmannen invandrare, för att ge offret stöd".²⁹ Tanken om att det "goda ursprungliga samhället" har försvunnit och "sålts ut" utan att "folket" vetat om det är också styrande i extremnationalisters ideologi.³⁰

Lööw menar att historien har en betydelse i hur nutiden ser ut: idémässiga arv påverkar samtiden. Hon ger ett exempel: Sverigedemokraternas framgångar under valet 2006 var som störst på samma platser i Sverige (bland annat Sydsverige och västkusten) där antisemitiska och antidemokratiska Sveriges nationella förbund hade störst framgångar under tiden efter andra världskriget. Dock säger hon även att detta inte är en tillräcklig förklaring till hur det politiska läget ser ut idag och att det krävs mer forskning på området för att ge en fullkomlig bild på varför främlingsfientligheten och tanken om "de andra" ser ut som den gör i samhället nu.³¹

²⁴ Lööw. "Det förflutnas skuggor" i Deland & Westin (red.). *Brunt! Nationalistisk & nazistisk mobilisering i vår närmaste omvärld under efterkrigstiden*, s. 101.

²⁵ Ibid., s. 102.

²⁶ Ibid., s. 106.

²⁷ Ibid., s. 92.

²⁸ Ibid., s. 93.

²⁹ Ibid., s. 94-95.

³⁰ Ibid., s. 95.

³¹ Ibid., s. 81.

Journalistikens historia 1 - från partitillhörighet till objektivitet

I början på 1900-talet var pressen starkt partibundna och partitillhörigheten påverkade innehållet.³² Under andra världskriget tonades de flesta nyhetstidningars politiska tillhörighet ned, och därmed även kritiken och diskussionen om Nazitysklands politik och statskick. Detta bestämdes av mediebolagen i enighet med den politiska makten. Det fanns dock undantag, så som *Göteborgs- handels och sjöfartstidning* där chefredaktören Torgny Segerstedt som kritiserade Hitler under 30-talet.³³ Efter kriget tonades tidningarnas politiska tillhörighet ned en aning men fortsatte synas fram till 1970-talet. En förändring skedde nu i och med att den så kallade professionaliseringen av yrket utvecklades och en strukturutveckling skedde. Den kommersiella marknaden fick större betydelse och den politiska hållningen förflyttades till ledarplatsen medan nyheterna inte längre skulle påverkas av politiskt inflytande.³⁴ Konkurrensen på tidningsmarknaden hårdnade.³⁵ Nu talades det om objektivitet och ett journalistiskt ansvar gentemot läsarna att få relevanta och sanna nyheter.³⁶ Nu blev målet för dagspressen istället att nå ut till många, istället för en viss politisk grupp. På 1980-talet hade tanken om en oberoende journalistik i slagit igenom i dagspressen.³⁷ Professionaliseringen innebar att journalisternas roll nu blev att granska makthavare och missförhållanden i samhället.³⁸ Som journalist skulle man från och med nu förmedla budskap men även ifrågasätta det. Olika sidor av en konflikt eller ett ämne ska föras fram i rapporteringen. Snart skulle även debattsidorna i tidningar som *Dagens nyheter* och *Svenska dagbladet* få en större betydelse i nyhetsjournalistiken.³⁹

Kvällspressen, *Aftonbladet* och *Expressen*, har inriktat sig på en rapportering som fokuserar på nyheter utifrån den "enskilda människan".⁴⁰ Till skillnad från dagstidningar som lever mestadels på prenumeranter inriktar sig kvällspressen på att

³² Hadenius, Stig, Weibull, Lennart & Wadbring, Ingela. *Massmedier: Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*. Stockholm: Ekerlids förlag, 2011, s. 270-271.

³³ Hadenius, Weibull & Wadbring. *Massmedier: Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*, s. 272-273.

³⁴ *Ibid.*, s. 273-274.

³⁵ *Ibid.*, s. 84.

³⁶ *Ibid.*, s. 276.

³⁷ *Ibid.*, s. 280-81.

³⁸ *Ibid.*, s. 286.

³⁹ *Ibid.*, s. 289.

⁴⁰ *Ibid.*, s. 394.

sälja lösnummer.⁴¹ Innehållet har blivit alltmer inriktat på "det mänskliga" och innehåller mer lättsamt innehåll.⁴²

På 1990-talet anpassades journalistiken mer utifrån läsarna.⁴³ Journalistrollen har mer och mer blivit ett samspel mellan journalister och publiken. Journalister ska vara på läsarnas sida när de granskar samhällsinstitutioner.⁴⁴ Journalisters uppgift är att sanningsenligt och kritiskt förmedla nyheter. Samtidigt ska nyheterna tilltala publiken och vara förståeligt skrivna.⁴⁵

Journalistikens historia 2 - högerextremism i medier

I utredningen "Demokratins förgörare" från 1999 skriver bland annat Anna-Lena Lodenius, Stig Larsson och Heléne Lööw om extrema grupper i Sverige som vill avskaffa demokratin. I utredningen ger Heléne Lööw en historisk bakgrund till hur medier behandlat rasistiska organisationer i texten "Media och rasistiska organisationer – en historisk exposé". Denna ger uppsatsen en bra bakgrund till hur medier historiskt har hanterat rasistiska organisationer.

Lööw menar att det sedan andra världskriget pågått en diskussion i medierna om hur mycket rasideologiska ideologer och nationalisterna ska få synas i medier. Lööw skriver: "Bevakningen i medierna av nationalsocialister, rasideologer och rasistisk brottslighet har under efterkrigstiden ofta pendlat mellan tiggande, förringande, demonifiering och förlöjligande."⁴⁶ Medier har en benägenhet att skilda rasistiska eller främlingsfientliga våldsdåd utifrån ett "vi och dem"-perspektiv. Gärningsmän som till exempel slog till mot flyktingförläggningar i början av 1990-talet blev representativa för en hel en grupp. Lööw skriver om Journalisten Bosse Lindquists studier som visar på hur medier ofta nedvärderat motivet till dåd med nationalsocialistisk eller rasideologisk anknytning. Till exempel tillskrivs anledningen istället vara svåra hemförhållanden eller det ökade gatuvåldet. Anledningen till detta kan vara bristen på kunskap om ideologierna och om hur dessa gärningsmän kan se ut. Nyhetsförmedlingens dramaturgi kräver ofta tydliga roller: skurkar och offer. Om

⁴¹ Hadenius, Weibull & Wadbring. *Massmedier: Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*, s. 77.

⁴² *Ibid.*, s. 84.

⁴³ *Ibid.*, s. 301.

⁴⁴ *Ibid.*, s. 302.

⁴⁵ *Ibid.*, s. 319.

⁴⁶ SOU 1999:10. Lööw, Heléne. "Media och rasistiska organisationer – en historisk exposé" i *Demokratins förgörare*. Stockholm: Demokratiutredningens skrift nr 28, 1999, s. 59.

gärningsmannen eller offret inte passar in i den stereotypa mall som tillskrivs nationalsocialistiska eller rasideologiska dåd blir motiven lätt bortförklarade med andra anledningar.⁴⁷

Tore Bjorgons (professor i polisvetenskap) menar att mediers rapportering om rasistiskt våld kan ha två konsekvenser, den första negativ och den andra positiv. Å ena sidan kan medier höja gärningsmännens kännedom, prestige och status samt bidra till att människor vill rekryteras till den eventuella rasistiska gruppen som ligger bakom. Rädslan kan också förstärkas av allmänheten och ett antagande om att något mer ska hända. Å andra sidan kan rapporteringen kring rasistiska våldsdåd även avslöja saker som organisationen önskat hålla hemlig, eller bidra till att antirasistiska organisationer eller projekt startas som en motreaktion. En saklig debatt kan också bidra till att konflikter undviks.⁴⁸

Nationalsocialistiska organisationer har sedan andra världskriget varit ett populärt ämne att skriva om i medier.⁴⁹ Dock är nationalsocialistiska och rasideologiska gruppernas inställning till medier splittrad. Den finns ofta en tro om att mediebolag är en del av "den judiska världskonspirationen" och det finns fall där ledare för nazistiska grupper protesterat mot att medier tystar ned deras existens.⁵⁰ Journalister som skrivit negativt om nazistiska grupper har blivit uthängda på webbsidor eller grupper tidningar samt blivit trakasserade. Detta fick även juridiska följder efter sådana fall.⁵¹

Lööw diskuterar även frågan "vad blir nyheter?", när det handlar om rasistiskt och nazistiskt våld, och fastslår flera saker. Händelser i storstäder har oftare större chans att komma med i nyheterna. Vem som är offer för nazisters brott kan bestämma hur stort utrymme nyheten får. Är personen känd blir fallet till exempel mer omskrivet än om offret är flykting eller homosexuell.⁵² Medier rapporterar oftast (särskilt dagspressen) om konkreta händelser. Demonstrationer och våldsdåd hamnar alltså högt på listan. Spektakulära händelser hamnar också snabbt högt upp på nyhetsagendan. Vanligen rapporteras detta även genom att beskriva individernas straffregister och huruvida de

⁴⁷ SOU 1999:10. Lööw. "Media och rasistiska organisationer – en historisk exposé" i *Demokratis förgörare*, s. 60-61.

⁴⁸ Ibid., s. 61.

⁴⁹ Ibid., s. 62.

⁵⁰ Ibid., s. 80-81.

⁵¹ Ibid., s. 81.

⁵² Ibid., s. 85-86.

tillhör vissa organisationer. Dock förklaras sällan ideologins innehåll eller ett historisk sammanhang.⁵³

Tidigare forskning

Yvonne Andersson, doktor i journalistik, har studerat hur nazism och Hitler skildras i svenska dagstidningar mellan 2009 och 2010. I texten "Med Hitler som slagträ: Hitler och nazismen i nutida dagspress" gör hon en kvantitativ innehållsanalys på sökorden "Hitler" och "nazism" i svenska dagstidningar.⁵⁴ Andersson kommer fram till att medier använder sig av människors förhållningssätt till nazism och Hitler för att beskriva hur ond eller god en människa är. Att stå emot nazism är gott och att stå för nazism är ont.⁵⁵ I 152 av 623 texter Andersson undersökt används Hitler eller nazism för att till exempel väcka känslor hos läsaren om någon/något eller genom att påvisa någons "goda" eller "onda" karaktär.⁵⁶

Anna-Lena Lodenius har skrivit boken *Gatans parlament: Om politiska våldsverkare i Sverige* från 2006. I boken diskuterar hon vänsterextremism och även dess förhållande till nazism och högerextremism. Boken ger en bra bakgrund till hur vänsterextremisms och högerextremisms våld kan yttra sig men även till viss del hur detta framhålls i medierna. Lodenius menar att både vänster- och högerextremister har en romantiserad syn på våldet samt ett förakt mot rättsstaten, men att den yttrar sig på olika sätt.⁵⁷ Det allvarligaste politiska våldet, såsom mord och övergrepp, begås av nazister. 1999 mördades två poliser i Malexander och syndikalisten Björn Söderberg av nazister. Vänsterextremismens våld har hittills inte bestått av mord. Våldet från extremvänstern rör sig till stor del om skadegörelse, men även om hot och fysiskt våld. Motståndarna består av allt från nazister till företag som säljer porr, minkfarmuppfoäare till myndigheter och lokaler.⁵⁸ I dessa fall är våld enligt dem berättigat.⁵⁹ Till exempel

⁵³ SOU 1999:10. Lööw. "Media och rasistiska organisationer – en historisk exposé" i *Demokratins förgörare*, s. 89-90.

⁵⁴ Andersson, Yvonne. "Med Hitler som slagträ" i Kingsepp, Eva & Schultz, Tanja (red.). *Hitler för alle: Populärkulturella perspektiv på Nazityskland, andra världskriget och Förintelsen*. Stockholm: Carlssons, 2012, s. 29.

⁵⁵ Andersson. "Med Hitler som slagträ" i Kingsepp & Schultz (red.). *Hitler för alle: Populärkulturella perspektiv på Nazityskland, andra världskriget och Förintelsen*, s. 39.

⁵⁶ Ibid., s. 38.

⁵⁷ Lodenius, Anna-Lena. *Gatans parlament: Om politiska våldsverkare i Sverige*. Stockholm: Ordfront, 2006, s. 160.

⁵⁸ Lodenius. *Gatans parlament: Om politiska våldsverkare i Sverige*, s. 17.

⁵⁹ Ibid., 195.

sökte AFA-medlemmar 2005 upp en nazists hem när han inte var hemma och vandaliserade det med en yxa.⁶⁰ Vänsterextrema våldet kan delvis ses som en reaktion på det nazistiska våldet, men hon skriver att det inte bara kan ses som det.⁶¹ Lodenius menar att medier inte i lika hög grad hänger ut vänsterextrema grupper, exempelvis anarkister, på samma sätt som de gör med nazister.⁶²

Birgitta Löwander, doktor i sociologi, har forskat om mediers rapportering om rasistiskt och nazistiskt våld i början av 1990-talet. Hon menar att rasistiskt våld ofta gestaltas som en handling av: "en ensam galning (lasermördaren) och ett femtiotal missanpassade skinheads".⁶³ Rasistiskt våld ses som något onormalt och åtskilt resten av samhället: som ett undantag och ett marginellt problem. Antirasistiska demonstranter på demonstrationerna mot till exempel lasermannen gestaltades positivt av medierna.⁶⁴ Löwander konstaterar att det främst är poliser, politiker och journalister som får utrymme att berätta hur händelserna såg ut.

I början av 1990-talet pågick det årliga antirasistiska demonstrationer i samband med den 30 november. Här började mediernas bild av antirasism bli alltmer negativ. Hon beskriver följande av mediernas gestaltning av de antirasistiska demonstranterna:

Antirasismen begripliggjordes inte längre som norm och antirasister framstod inte längre som de normala. Rakt igenom denna nyhetsberättelse fanns en strukturell tudelning mellan demonstranter och det övriga samhället. Ett nytt jämviktstillstånd skapades i nyhetsberättelsen med hjälp av polisen. Nyhetsprogrammen kom även att etablera en uppdelning mellan bråkiga antirasister och fredliga.⁶⁵

Löwander konstaterar att "nyhetsrapporteringen om rasism och antirasism kan även sägas ha varit ideologiskt betydelsefull för vår förståelse av nationen".⁶⁶ Medierna upprätthöll en bild av Sverige som ett antirasistiskt, demokratiskt och jämlikt land samt ett föredöme i invandrar- och flyktingpolitiska frågor. Samtidigt menar hon att medierna bidrar till att reproducera stereotypiska bilder av andra kulturer och nationaliteter.⁶⁷

⁶⁰ Lodenius. *Gatans parlament: Om politiska våldsverkare i Sverige*, s. 17.

⁶¹ *Ibid.*, s. 17.

⁶² *Ibid.*, s. 237.

⁶³ Löwander, Birgitta. *Rasism och antirasism på dagordningen – studier av televisionens nyhetsrapportering i början av 1990-talet*. Sociologisk Forskning, Vol. 35, No. 3/4 Tema medier och samhälle, 1998, s. 93-94.

⁶⁴ Löwander. *Rasism och antirasism på dagordningen – studier av televisionens nyhetsrapportering i början av 1990-talet*, s. 94-95.

⁶⁵ *Ibid.*, s. 95-96.

⁶⁶ *Ibid.*, s. 96-97.

⁶⁷ *Ibid.*, s. 96-97.

Löwander kommer fram till att vissa grupper antirasistiska arbete framställs som bra, medan andra grupper antirasistiska arbete i form av demonstrationer framställs som ordningsstörande och ett hot mot demokratin. Medierna förmedlade polisens bedömningar av situationen den 30 november varje år i början av 1990-talet och tog sällan upp de ideologiska bakomliggande anledningarna till varför demonstrationerna hölls.⁶⁸ Polisen gestaltade de antirasistiska demonstranterna och rasisterna som lika bråkiga och hotfulla. En bild av att bägge grupper framställdes som ett hot mot samhällets ordning av polisen, politiker och medier. Löwander menar att "nyhetsmedierna arbetade ideologiskt både i betydelsen maktutövande och i betydelsen att de stärkte den nationella sammanhållningen."⁶⁹

Teori och metod

För att analysera *Dagens Nyheter* och *Aftonbladets* texter används i denna uppsats en kritisk diskursanalys vars grund består av ideologibegreppet. Den kritiska diskursanalysen är både en teori och en metod och båda aspekterna redovisas i detta kapitel.

En kritisk diskursanalys innebär enligt Peter Berglez, doktor i medie- och kommunikationsvetenskap, "att lyfta upp de omedvetna sociokulturella processerna på medvetandeplanet genom att formulera: 'Varför är texten som den är?'"⁷⁰ Genom att analysera nyhetsdiskurser och hitta de dolda budskapen eller värderingarna i texterna kan man urskilja ideologierna som finns där.⁷¹ Denna metod valdes för att kunna belysa just de ideologiskt förankrade normer och värderingar som kommer till uttryck genom det språk och de ord journalister använder i gestaltandet av händelsen i Kärrtorp.

Nyhetsvärdering och ideologibegreppet

Nyhetsvärdering är ett begrepp som används för att beskriva hur journalister väljer ut nyheter. Nyhetsvärderingen bestäms av normer, kultur och den politiska miljö som

⁶⁸ Löwander. *Rasism och antirasism på dagordningen – studier av televisionens nyhetsrapportering i början av 1990-talet*, s. 96-97.

⁶⁹ *Ibid.*, s. 96.

⁷⁰ *Ibid.*, s. 274.

⁷¹ *Ibid.*, s. 274.

finns i omgivningen. Journalisten Walter Lippmann menade redan 1924 att det viktigaste i nyhetsvärderingen är att nyheten ska väcka känslor hos läsare och att de ska kunna identifiera sig i nyheten. Även andra saker kan påverka huruvida en nyhet blir publicerad. Till exempel: hur geografiskt eller tidsmässigt nära nyheten är. Ovanliga eller överraskande händelser kommer också ofta med i nyheterna.⁷² Dock finns det olika normer och värderingar på olika redaktioner.⁷³

Den kritiska diskursanalysens teoretiska grund består av ideologibegreppet. Språkanvändning - diskurs - speglar och formar ideologier och sociala strukturer i samhället.⁷⁴ Ideologi kan förklaras i tre delar: Dels är ideologi en sammansättning av idéer som tillsammans bildar en tro eller en övertygelse om någonting. Dels upprätthålls en ideologi människor emellan i form av handlingssätt eller ritualer. Till sist föreligger ideologier i form av samhällseliga institutioner.⁷⁵

Chantal Mouffe, professor i politisk teori, skrev 2008 boken *Om det politiska*. Hon menar att ideologier kräver ett skillnadsgörande mellan "vi" och "dem". För att fastställa ideologins identitet behövs en motsats, något som skiljer "oss" från "dem". Hon menar att detta fenomen, att dela in människor i "vi" och "dem" i sig även alltid framkallar en möjlig konflikt. Om till exempel "vår" ideologis existens betraktas som hotad av "dem".⁷⁶

Till exempel anser Mouffe att det i en demokrati måste erkännas att konflikter och tydliga ideologiska skillnader behövs i politiken. Dock måste ickedemokratiska ideologier uteslutas: "inte därför att de är 'onda', utan därför att de hotar de institutioner som är konstruktiva för den demokratiska politiska sammanslutningen".⁷⁷ I politiken ska det ske en sammanslutning för allas lika värden, men hur dessa ska bevaras och tolkas måste skilja sig åt. Demokratin behöver konflikter och meningsskiljaktigheter: demokratin behöver inte fiender men meningsmotståndare.⁷⁸ Annars spelar demokratin i händerna på extrema ickedemokratiska partier. Hon menar att vissa grundläggande

⁷² Hadenius, Weibull & Wadbring. *Massmedier: Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*, s. 320.

⁷³ *Ibid.*, s. 323.

⁷⁴ Berglez, Peter. "Kritisk diskursanalys" i Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur, 2010, s. 267.

⁷⁵ Berglez. "Kritisk diskursanalys" i Ekström & Larsson (red.). *Metoder i kommunikationsvetenskap*, s. 268.

⁷⁶ Mouffe, Chantal. *Om det politiska*. Stockholm: Tankekraft förlag, 2008, s. 21-22.

⁷⁷ Mouffe. *Om det politiska*, s. 120-121.

⁷⁸ *Ibid.*, s. 55.

principer som är i enlighet med demokratins ideologi måste upprätthållas: annars urholkas demokratins innebörd.⁷⁹

Kritisk diskursanalys

En diskurs är när en eller flera personer pratar eller interagerar med varandra.⁸⁰ Diskursbegreppet är ett analysverktyg för att visa på att diskurser är olika beroende på var i samhället de befinner sig och mellan vilka aktörer diskursen uppstår. Diskursen ser olika ut beroende på vilken institution den befinner sig i men även beroende på vilken bakgrund en person har. Situationen personen befinner sig i påverkar hans diskurs.⁸¹

Berättelser och budskap i medieinnehåll och nyheter bygger upp en verklighet som varje individ tolkar utifrån sitt egna språk och sina egna erfarenheter. Genom konsumtion av nyheter ingår man i ett samhälle som nyheter är en del av.⁸² Det finns en meningsfull relation mellan producenterna till nyheter, medieinnehållet och konsumenterna av det. Därmed skapas ett språk som läsarna är vana vid och känner igen. Till exempel är rubriker och ingresser är en självklar del av nyheterna. Nyheterna är en del av vår kultur och har fått en betydelsefull position. De producerar och bekräftar därmed våra sociokulturella traditioner, det vill säga en gemensam föreställning om hur saker och ting "är" och "ska vara" i samhället. Medier har, så som flera andra institutioner, en stor roll i vår verklighetsuppfattning.⁸³

Norman Fairclough, professor i lingvistik, skriver i sin bok *Language and power* att språket är en del av samhället och utgör en social process där språket påverkas av samhällets sociala normer och på samma gång påverkar dem. Han menar att lingvistiska fenomen alltid är sociala fenomen, då språk utgör en central del av människors samspel med varandra och då människor formar sin tillvaro genom språket.⁸⁴ Fairclough menar att diskurser involverar två sociala förhållanden: produktionens sociala villkor och tolkningens sociala villkor.⁸⁵ En text är alltså en

⁷⁹ Mouffe. *Om det politiska*, s. 120-121.

⁸⁰ Berglez. "Kritisk diskursanalys" i Ekström & Larsson (red.). *Metoder i kommunikationsvetenskap*, s. 271.

⁸¹ *Ibid.*, s. 271-172.

⁸² *Ibid.*, s. 273.

⁸³ *Ibid.*, s. 274.

⁸⁴ Fairclough, Norman. *Language and power*. London: Longman Group, 1989, s. 23.

⁸⁵ Fairclough. *Language and power*, s. 25.

produkt av en textproduktion - en process. Processen är en social interaktion som består av textproducentens tolkning av verkligheten.⁸⁶ Till exempel: När en journalist gör en nyhet använder hen sig av flera muntliga eller skriftliga källor för att bygga sin egen version av en historia. Samtidigt måste texten vara en del i nyhetsproduktionen: den måste därmed följa vissa regler och normer som nyhetsbolaget har. Dessutom ska texten ha en viss struktur: med rubrik, ingress och kanske en bild. Därutöver ska nyheten tilltala tidningens publik. Allt detta utgör en social process som i sin tur ingår i ett större samhälleligt sammanhang (ideologier och strukturer).

Journalisters språk påverkas alltså dels av deras individuella bakgrund och erfarenheter som medvetet eller omedvetet påverkar innehållet i deras texter.⁸⁷ Även den kontext personen befinner sig i påverkar medieinnehållet. Om man till exempel är en del av en institution eller ett mediebolag där det finns normer, värderingar och ideologier som strömmar igenom bolaget och miljön där. Ideologin, regler och konventioner på ett mediebolag eller nyhetsredaktion påverkar alltså direkt eller indirekt medieinnehållet och därmed nyheterna. Därutöver ingår mediebolaget, institutionen, i större språk- och samhällsstrukturer där det finns normer, värderingar och ideologier som påverkar hur institutionen är uppbyggd.⁸⁸ Teun van Dijk, professor i lingvistik, menar att diskursanalysen har två delar: dels kan man analysera textens struktur och uppbyggnad i sig och dels den kontext den befinner sig i, det vill säga de sociokulturella faktorerna till varför till exempel en nyhet är skriven som den är.⁸⁹

Texterna kan enligt Berglez analyseras på både makro- och mikronivå. Makroanalys innebär att studera den tematiska strukturen: Hur är texten upplagd? Vad är huvudtemat? Man ska även studera den schematiska strukturen: Vilka källor kommer till tals? Vilka orsaker har händelsen och vilka konsekvenser lyfts fram? Vad säger rubriken och ingressen? Allt detta ska enligt Berglez "fånga nyhetsdiskursens sociokognitiva berättarkonventioner".⁹⁰ Alltså att redogöra för hur texten utformas i

⁸⁶ Fairclough. *Language and power*, s. 24.

⁸⁷ Berglez. "Kritisk diskursanalys" i Ekström & Larsson (red.). *Metoder i kommunikationsvetenskap*, s. 273.

⁸⁸ Ibid., s. 273, s. 272.

⁸⁹ van Dijk, Teun A. *News as discourse*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 1988, s. 25.

⁹⁰ Berglez. "Kritisk diskursanalys" i Ekström & Larsson (red.). *Metoder i kommunikationsvetenskap*, s. 275.

enlighet med de konventioner som finns på till exempel den redaktion som skribenten befinner sig på.

Genom en mikroanalys genomför man en analys av skribentens ordval i textens och dess semantiska karaktär. De ord som inte är relevant information för nyhetsstoryn kan ligga till grund för textens ideologiska karaktär. Det är viktigt att undersöka hur journalisten valt att beteckna och gestalta en händelse, grupp eller person, då det har stor betydelse för hur de uppfattas av läsare.⁹¹ I föreliggande uppsats är det den mikroanalytiska metoden som används för att ta reda på hur kärrtorpdemonstrationen gestaltas och för att belysa hur ideologier formar gestaltningen av Kärrtorpdemonstrationen.

När man studerar den mikroorienterade strukturen kan man enligt Berglez fråga sig: varför används dessa ord för att gestalta detta? Med andra ord varför väljer skribenten dessa benämningar för att gestalta denna händelse eller denna person/grupp? Skulle andra ord ha kunnat användas? Hur konstrueras händelsen och händelseförloppet? Med vilka ord och utifrån vilket perspektiv berättas historien? Utelämnas något?⁹² Att redogöra för textens sociokulturella kontextualiseringar innebär att vara medveten om hur texten förhåller sig till ideologiska processer.⁹³ Man kan även se tillbaka på historiska orsaker för att försöka förklara varför texten blev som den blev. Hade den kunnat skrivas på ett annat sätt?

Urval och avgränsning

Urvalet till föreliggande studie genomfördes med hjälp av Mediearkivet retriever. Sökordet var "Kärrtorp" och tidsintervallet mellan den 16 december och den 22 december 2013, alltså veckan efter Kärrtorpdemonstrationen den 15 december. Resultatet blev sjutton texter från *Aftonbladet* och fjorton texter från *Dagens nyheter*.

Sju av texterna i *Dagens Nyheter* är nyhetsartiklar, fyra av dem är kolumner/krönikor/analyser och tre av dem är ledare. I *Aftonbladet* är nio av texterna nyhetsartiklar. Tre av dem är debattinlägg/ledare och fem av texterna är krönikor/kolumner/analyser. Varför inte bara nyhetsartiklar valts ut till denna studie är

⁹¹ Berglez. "Kritisk diskursanalys" i Ekström & Larsson (red.). *Metoder i kommunikationsvetenskap*, s 276.

⁹² Ibid., s. 278.

⁹³ Ibid., s 279.

för att opinionsmaterialet kan anses vara extra relevant för att urskilja de normer och ideologier som existerar på tidningarnas redaktioner. Opinionstexterna har visat sig innehålla material och fakta som som tillfört mycket till resultatet i denna studie. Till exempel nämnde en ledare i *Dagens Nyheter* att en vänsterextremist knivhuggit en nazist, vilket inte nämndes i någon annan text i tidningarna denna vecka.

Under urvalsprocessen togs alla notiser bort. Även texter som inte nämnde demonstranten eller någon aktör valdes bort för att de då inte skulle kunna svara på någon av uppsatsens frågeställningar. De valda artiklarna består följaktligen av nyhetsartiklar, krönikor/kolumner/analyser och ledare/debattinlägg som nämner händelsen och någon eller flera aktörer.

Metod och genomförande

Efter att urvalsprocessen genomförts sammanställdes frågor utefter Berglez mikroanalytiska diskursanalytiska modell samt uppsatsens frågeställningar i ett schema (se bilaga). Undersökningens texter analyserades genom att varje fråga i analys-schemat ställdes till texten. Analys-schemat är till för att varje text ska analyseras utifrån samma perspektiv och frågeställningar. Analys-schemat är även till som verktyg för att på ett så korrekt sätt som möjligt svara på uppsatsens frågeställningar. Svar och reflektioner nedtecknades för hand på papper. Dessa analyserades och jämfördes sedan med varandra för att hitta skillnader, mönster och samband.

I analysen togs det hänsyn till vilken typ av text varje text var. Att jämföra en ledare med en nyhetsartikel kan vara intressant, dock måste det tas hänsyn till att olika normer och regler gäller för dessa två texttyper. Resultatet på den kritiska diskursanalysen av texterna presenteras utifrån frågeställningarna. Teman i resultatet är följande:

1. Hur beskrevs händelsen?

Här undersöks hur kärrtorpdemonstrationen gestaltades.

2. Motdemonstranterna - Svenska motståndsrörelsen i rapporteringen

Motdemonstranterna bestod mestades av Svenska motståndsrörelsen, därför finns ett avsnitt om hur de beskrevs av *Dagens Nyheter* och *Aftonbladet*.

3. Demonstranterna - "Vi" och "dem" i rapporteringen

Utifrån teorin om att ideologier ofta kräver ett "vi" och ett "dem" studeras här hur demonstranterna (som bestod av "olika" grupper i rapporteringen) beskrevs och därmed även hur de gestaltades.

4. Diskussionen - extremistiskt våld och hotet mot demokratin

Veckan efter kärrtorpdemonstrationen fördes en diskussion om höger- och vänsterextremism i *Dagens Nyheter* och *Aftonbladet*, i detta avsnitt studeras hur detta gjordes i samband med kärrtorpdemonstrationen.

5. Mobiliseringen

Veckan efter Kärrtorpdemonstrationen tog tidningarna i nyhetsartiklar och/eller ledare och krönikor ställning mot högerextremism och uppmanade indirekt eller direkt läsare att gå på nästkommande antirasistiska demonstration.

5. Minnet av historien

I flera artiklar hänvisar journalister till Hitler och andra världskriget. Det finns fortfarande en koppling till nazismens historia i rapporteringen.

Metodkritik

Som Berglez påpekar i *Metoder i kommunikationsvetenskap* är det svårt att placera sig själv utanför samhällets strukturer och kultur och se de ideologier och idéer som genomströmmar medieinnehållet. Då man själv ingår i samhället och påverkas av den sociokultur man lever i är det svårt, men nödvändigt att försöka inta en oberoende situation när man genomför en kritisk diskursanalys.⁹⁴ Det vill säga att man ska försöka urskilja de strukturer och den sociokultur som påverkar innehållet i en nyhetstext. Kärrtorpdemonstrationen kändes mycket nära mig när den inträffade och jag berördes av händelsen. Jag anser mig även vara en förespråkare för demokrati och antirasism. Det är därför svårt att påstå att en fullständig objektivitet har varit möjlig i arbetet. Dock har medvetenheten om denna problematik hjälpt mig att hålla känslorna på avstånd i min undersökning. Analysschemat har hjälpt i arbetet med att hantera varje text med avseende till samma system.

Då uppsatsens metod syftar till att analysera nyhetsdiskursen - text - faller en ingående bildanalys i detta fall bort. För en mer ingående analys av medieinnehållet vore en

⁹⁴ Berglez. "Kritisk diskursanalys" i Ekström & Larsson (red.). *Metoder i kommunikationsvetenskap*, s. 274.

kompletterande bildanalys att föredra och skulle kunna ge ett ännu bredare perspektiv på hur händelsen gestaltades.

För att få en ännu större bild av hur *Aftonbladet* och *dagens Nyheter* gestaltade händelsen vore det även fördelaktigt att undersöka de texter som publicerades på webben. Denna uppsats omfattar dock inte detta material utan endast tidningarnas tryckta texter.

Avgränsning

Uppsatsens syfte är inte att ge en helhetsbild av mediernas rapportering om demonstrationen i Kärrtorp, utan att genomföra en kritisk diskursanalys och jämförelse av *Aftonbladets* och *Dagens Nyheter*s rapportering och diskussion kring demonstrationen i Kärrtorp och extremism veckan efter demonstrationen den 15 december 2013. För att göra en större kartläggning av rapporteringen kring händelsen skulle det behöva analyseras fler medier, möjligtvis över en längre period.

Resultat och analys

Veckan efter demonstrationen i Kärrtorp publicerades fjorton texter om den i *Dagens Nyheter*. Hälften, alltså sju, av dem var nyhetsartiklar, fyra av dem var kolumner/krönikor/analyser och tre av dem var ledare. I enighet med urvalsmetoden blev antalet texter i *Aftonbladet* sjutton stycken. Nio av dem var nyhetsartiklar. Tre av dem var debattinlägg/ledare och fem av dem var krönikor/kolumner/analyser.

All kursivering av ord i utdragen från artiklarna är gjorda av uppsatsens författare för att lyfta fram värdeladdade, framträdande och/eller viktiga ord som denna vill lyfta fram.

Hur beskrevs händelsen?

I alla texter i *Dagens Nyheter* om demonstrationen i Kärrtorp veckan efter händelsen kan man läsa att demonstrationen blivit *attackerad* eller *angripen* av nazister. I *Aftonbladet* beskrev alla artiklar förutom två händelsen som attack. Ofta beskrivs den som våldsamt i tidningarna. I mindre utsträckning beskrivs händelsen även som en sammandrabbning eller som ett upplopp. I det senare fallet ofta i samband med att motdemonstranterna åtalats till våldsamt upplopp. Demonstrationen beskrivs i

majoriteten av artiklarna som antirasistisk eller antinazistisk, och som fredlig: innan motdemonstranterna dök upp.

I två av de sju nyhetsartiklarna i *Dagens Nyheter* nämns att vänsterextremister varit på plats. I båda framhålls att de även gått till motattack och bråkat. Artiklarna publicerades den 16 och 17 december - alltså de två första dagarna efter händelsen. Detta kan bero på att artiklarna då var länge och gav en mer omfattande gestaltning av vad som skett. I två av nio nyhetsartiklar i *Aftonbladet* nämns vänsterextremister, dock nämns inte att vänsterextremister gått till motattack men däremot att demonstranter gjort det. I den ena berättar en person i Svenska motståndsrörelsen att det är bra att de lyckades skada några vänsterextremister.⁹⁵ I den andra artikeln berättar Sverigedemokraternas pressansvariga att de inte ska gå på manifestationen den 22 december då AFA och Revolutionära fronten ska vara där.⁹⁶

Gestaltningen av händelsen varierar. Den 16 december beskrivs den som attack, men även andra gestaltningar av av händelsen lyfts fram. På framsidan av *Dagens Nyheter* kan man den 16 december läsa: "28 gripna efter våldsamt *upplopp*".⁹⁷ I artikeln om händelsen samma dag är dock rubriken: "Nynazister gick till *attack* med påkar"⁹⁸. Den är skriven av Kalle Holmberg, Robert Holender och Ossi Carp. I artikeln, där händelsen till viss del gestaltas som "bråk", intervjuas en demonstrant:

Klas, en av demonstranterna, säger att inledningen av *slagsmålet* gav ett intryck av att det hela såg *arrangerat* ut:
 – *Vänsterextremister* och *högerextremister* rök *ihop* på en gång. Det var som om de på förväg *kommit överens* om att träffas och *slåss*. För mig påminner det om när fotbollsklubbars "firmor" slåss, säger han till DN.⁹⁹

Man kan jämföra denna beskrivning med en artikel, "Demonstranter: Polisen skyddade nazisterna", skriven av Ann Persson och Marit Sundberg den 18 december i *Dagens Nyheter*, där en polis liknar attacken med "Braveheart".

För sajten Blaljus.nu ger en av de sex utkommenderade poliserna sin version av insatsen. Han kallar det för en *krigszon*. Poliserna var utspridda på torget när ett 40-tal personer från Svenska motståndsrörelsen kom dit *beväpnade* med kevlarhandskar med knogjärn under, påkar, knivar, sköldar och glasflaskor.

⁹⁵ Hansson, Lisa. "Min mamma gråter och pappa skäms över sin son". *Aftonbladet*. 2013-12-21.

⁹⁶ Olsson, Hanna, Rangborg, Matilda & Holmquist, Anette. "Nu ansluter sig politiker till ny demonstration - 10 000 anmälda". *Aftonbladet*. 2012-12-19.

⁹⁷ Dagens Nyheter. "28 gripna efter våldsamt upplopp". *Dagens Nyheter*. 2012-12-16.

⁹⁸ Holmberg, Kalle, Holender, Robert & Carp, Ossi. "Nynazister gick till attack med påkar". *Dagens Nyheter*. 2013-12-16.

⁹⁹ Holmberg, Holender & Carp. "Nynazister gick till attack med påkar".

"En person beskrev det som i filmen "Braveheart. I sekvensen då alla soldater på angiven signal skjuter i väg sina pilar...det *viner* flaskor och stenar på samma sätt mot oss och mot *demonstranterna*. Jag hinner tänka 'nu går det åt helvete'.", skriver polismannen på Blaljus.nu.¹⁰⁰

I båda fallen beskrivs händelsen som våldsamt men i den ena beskrivs händelsen som att det uppstått ett avsiktligt bråk och i den andra som en attack.

Den 16 december 2013 har *Aftonbladet* en artikel om händelsen där rubriken är "Nazister till attack". Intill artikeln finns en kortare intervju med en demonstrant: "Staffe Aurell beskriver demonstrationen som lugn och städad – tills nazisterna kom."¹⁰¹ I artikeln står det att "*Kravalliknande scener utbröt* mitt på torget." och att "Barnfamiljer *flyr* samtidigt som andra går till *motattack*."¹⁰² Den 21 december gestaltas händelsen på följande sätt i artikeln "De vill störta demokratin" (som handlar om Svenska motståndsrörelsen skriven av Lisa Hansson, Martin Nilsson, Oskar Forsberg och Anders Johansson):

Men den *fredliga* demonstrationen förvandlas snart till *kaos* när ett 30-tal *svartmaskerade män* från Svenska motståndsrörelsen *rusade* in på torget. *Beväpnade* med knogjärn, tillhyggen och sköldar gick de till *attack* och kastade glasflaskor och bengaler mot folksamlingen.

– Vi hade precis börjat när jag hör folk ropa "här kommer de!". Då ser jag en grupp på kanske 30 svartklädda personer som *kastar flaskor, stenar, smällare* och *attackerar* människor längst bak, sa Jenny till *Aftonbladet* kort efter attacken. Människor på plats har beskrivit hur torget blev ett *slagfält* när demonstranter gick till *motattack* och drev upp SMR:s aktivister i skogen.

– Jag stod med mina vänner bredvid en kvinna med *barnvagn*. Allt gick så fort, jag såg två led med svartklädda personer med bengaler komma *rusande*. Sedan började det *regna* öppnade glasflaskor och knallskott, säger Viktor Nyström, en av de som samlats för att demonstrera.¹⁰³

Under veckan fokuserar *Aftonbladets* nyhetsartiklar mestadels på hotet från Svenska motståndsrörelsen, ovanstående citat är ett exempel en sådan nyhetsartikel. Att vänsterextremister varit på plats får inte utrymme som i vissa av *Dagens Nyheters* nyhetsartiklar. I *Aftonbladet* diskuteras vänsterextremism framför allt i ledare och krönikor i samband med händelsen.

¹⁰⁰ Persson, Ann & Sundberg, Marit. "Demonstranter: Polisen skyddade nazisterna". *Dagens Nyheter*. 2013-12-18.

¹⁰¹ Dickson, Staffan, Mattsson, Viktor & Söderlund, Andreas. "Nazister till attack". *Aftonbladet*. 2013-12-16.

¹⁰² Dickson, Mattsson & Söderlund. "Nazister till attack".

¹⁰³ Hansson, Lisa, Nilsson, Martin, Forsberg, Oskar & Johansson, Anders. "De vill störta demokratin". *Aftonbladet*. 2013-12-21.

Sveriges radio och Sveriges television får viss kritik för sin rapportering om händelsen. I TV-krönikan "Skildringen från Kärrtorp var en glidning i full fart på väg mot lögnen" kritiserar *Dagens Nyheter*s Johan Croneman dem hårt för deras gestaltning av händelsen på söndagen. De beskrev händelsen bland annat som "Tumult vid antinazistmöte", "ett antinazistmöte som urartat" och "våldsamma bråk".¹⁰⁴ Han beskriver deras rapportering som ett "otydligt mumlande", skrämmande och okunnigt. Han menar att ordval är viktiga för att förklara händelser och att public service inte tagit faran med högerextremismens på allvar. Croneman beskriver händelsen under Kärrtorpdemonstrationen i stället på följande vis:

Ett *fredligt* möte, det kan inte ens kallas för en "demonstration", hade anordnats i Kärrtorp centrum. Det var mestadels Kärrtorpsbor, barnfamiljer, gymnasister från Kärrtorp gymnasium, pensionärer i området. Den ökade nazistiska närvaron i Kärrtorp med omnejd hade fått folk att reagera. Nu höll man torgmöte för att visa att man inte accepterade nazisternas aktiviteter i deras kvarter. Uppslutningen var till och med överraskande bra. Plötsligt angreps mötet av ett 30-tal nazister, utrustade med påkar och sköldar. De kastade flaskor, knallskott, slogs, sparkades – sex poliser försökte ställa sig emellan. Familjer flydde med barn och barnvagnar, kaos, tumult, blod, skadade.¹⁰⁵

I början av veckan ges mer ingående beskrivningar av händelsen, senare i veckan ger fler och fler artiklar kortare beskrivningar av demonstrationen. Detta stämmer väl överens med nyhetsvärderingen: flera dagar efter händelsen är det nyhetsvärdemässigt inte lika intressant att beskriva mer ingående gestaltande beskrivningar om vad som skett, då det blir längre och längre tillbaka i tiden.¹⁰⁶ Senare är det mer relevant att ge nya perspektiv på händelsen. De senare artiklarna har mestadels andra huvudämnen, så som hotet från Svenska motståndsrörelsen eller att en ny antirasistisk demonstration hålls den 22 december. Därmed kortas beskrivningen av vad som skett ned i nyhetsartiklarna. Den 19 december står det till exempel följande i en artikel, "Nu ansluter sig politiker till ny demonstration - 10 000 anmälda", som handlar om den kommande manifestationen: "*Barnfamiljer och pensionärer* attackerades av nazister *beväpnade* med glasflaskor vid den antirasistiska demonstrationen i stockholmsförorten Kärrtorp i söndags".¹⁰⁷ Att vänsterextremister funnits på plats faller bort och demonstranterna beskrivs mest som barnfamiljer, gamla eller endast som demonstranter i slutet av veckan.

¹⁰⁴ Croneman, Johan. "Skildringen från Kärrtorp var en glidning i full fart på väg mot lögnen." *Dagens Nyheter*. 2013-12-17.

¹⁰⁵ Croneman. "Skildringen från Kärrtorp var en glidning i full fart på väg mot lögnen."

¹⁰⁶ Hadenius, Weibull & Wadbring. *Massmedier: Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*, s. 320.

¹⁰⁷ Olsson, Rangborg & Holmquist. "Nu ansluter sig politiker till ny demonstration - 10 000 anmälda".

Motdemonstranterna - Svenska motståndsrörelsen i rapporteringen

Svenska motståndsrörelsen nämndes i de flesta texter om Kärntorpdemonstrationen. I de flesta texterna intervjuades de inte, men i vissa fall hände det. I *Dagens Nyheter* är det en nyhetsartikel som berättar mer ingående om rörelsen och där de låter en Svenska motståndsrörelsens talesperson uttala sig. *Aftonbladet* hade en intervju med en "högt uppsatt" person i Svenska motståndsrörelsen som "pratade ut" med *Aftonbladet*. Han gick därmed (enligt honom själv) emot föreskrifter som Svenska motståndsrörelsen gett ut där de uppmanade medlemmarna om att inte prata med tidningen. *Aftonbladet* gav ut flera artiklar där de publicerade en lista med medlemmar i Svenska motståndsrörelsen. Ovanstående uppgifter överensstämmer med Lodenius påstående om att medier ofta hänger ut nazistiska grupper, i högre grad än vänsterextremistiska.¹⁰⁸ Dock kan detta endast refereras till *Aftonbladets* rapportering då de är de enda som listar Svenska motståndsrörelsens medlemmar. Utöver denna artikel är det främst *Aftonbladet* som går in närmare in på Svenska motståndsrörelsens ideologi i sin rapportering.

I *Dagens Nyheter* uttalar sig Svenska motståndsrörelsens talesperson Per Öberg i nyhetsartikeln "Våldsamma nazister på frammarsch" den 17 december skriven av Mattias Carlsson, Kristoffer Örstadius, Stefan Lisinski och Marijana Dragic. Intill texten finns en faktaruta där de listar högerextrema grupper och beskriver vilka Svenska motståndsrörelsen är (källa Expo). Tillsammans med en analys skriven av Stefan Lisinski och en artikel om en av demonstranterna utgör texterna en helsida i *Dagens Nyheter*. Intill texterna finns grafik som visar på "Rasideologiska gruppers aktiviteter" i Sverige. Röda punkter visar på aktiviteternas utbredning på flera orter. I artikeln "Våldsamma nazister på frammarsch" säger Svenska motståndsrörelsens talesperson Per Öberg bland annat: "– De går ut och säger att Svenska motståndsrörelsen inte skulle få finnas i Kärntorp och jag ser det som en kraftig provokation. Det är mer eller mindre en krigsförklaring, säger Per Öberg" och "– Vi har som policy att använda våld i självförsvar och är det några som aggressivt hotar att jaga ut oss ur Kärntorp är det klart att det blir våld, det är inget konstigt med det, säger han".¹⁰⁹ Detta är en av de få texterna där Svenska motståndsrörelsen direkt får förklara

¹⁰⁸ Lodenius. *Gatans parlament: Om politiska våldsverkare i Sverige*, s. 237.

¹⁰⁹ Carlsson, Mattias, Örstadius, Kristoffer, Lisinski, Stefan & Dragic, Marijana. "Våldsamma nazister på frammarsch". *Dagens Nyheter*. 2013-12-17.

sitt handlande i Kärrtorp. Historikern Mats Deland får uttala sig om Svenska motståndsrörelsen.

Enligt historikern Mats Deland på Uppsala universitet är SMR en direkt arvtagare till den nazistiska organisationen VAM. Ledaren Klas Lund är dömd för dråp och rån. Men han är inte ensam bland medlemmarna om att vara dömd för grova brott. – Den här organisationens själva syfte är att utöva våld. Ett av de mest kända och tidiga dåden är mordet på Björn Söderberg 1999. Medlemmar i den här gruppen har begått en rad mord under 1990- och 2000-talet, säger Mats Deland. SMR är öppet nazistiska och på organisationens nättidning hyllas bland annat Adolf Hitler. Nättidningens chefredaktör åtalades i början på december för hets mot folkgrupp och uppvigling.¹¹⁰

I ovanstående stycke nämns Adolf Hitler i förbifarten, han presenteras inte ingående och hur han hyllas beskrivs inte heller. Skribenterna nämner inte bara att de är nazister utan drar även kopplingen till Hitler, vilket visar på att nazism ibland fortfarande förstås utifrån ett historiskt sammanhang.

I resten av nyhetsartiklarna i *Dagens Nyheter* går journalisterna inte lika nära in på vilka Svenska motståndsrörelsen är. På framsidan av *Dagens Nyheter* den 16 december beskrivs Svenska motståndsrörelsen som högerextremister. I artikeln om händelsen samma dag är dock rubriken: "Nynazister gick till attack med påkar"¹¹¹. Artikeln beskriver motdemonstranterna som nynazister, nazister och högerextrema.¹¹² I *Dagens Nyheter* kallas alltså motdemonstranterna olika saker, trots att "nazister" och "medlemmar från "Svenska motståndsrörelsen" är vanligast. I majoriteten av nyhetsartiklarna beskrivs inte vad organisationens ideologi står för, vilket är vanligare i *Aftonbladets* nyhetsartiklar där faktarutor ofta bifogas eller artiklarnas huvudfokus ligger på just Svenska motståndsrörelsen.

Aftonbladet har den 16 december en nyhetsartikel, "nazister till attack", om händelsen i Kärrtorp. De kallar huvudsakligen motdemonstranterna för nazister eller som medlemmar från Svenska motståndsrörelsen. I en artikel benämns de endast som en "svensk nazistorganisation". Då en ledare i samma tidning, samma dag, nämner dem som Svenska motståndsrörelsen kan det vara journalistens val att inte nämna organisationens namn för att inte ge dem publicitet.

¹¹⁰ Carlsson, Örstadius, Lisinski & Dragic. "Våldsamma nazister på frammarsch".

¹¹¹ Holmberg, Holender & Carp. "Nynazister gick till attack med påkar".

¹¹² Ibid.

I *Aftonbladet* framhålls Svenska motståndsrörelsens attack, liksom i *Dagens Nyheter* ledare, som ett demokratiskt problem. I nyhetsartikeln "- Nazisternas aktivitet ökar" (skriven av Lisa Hansson) den 20 december avslutas texten med Anders Dalsbros ord: "De sprider också oro vilket är ett samhällsproblem. Om Svenska Motståndsrörelsen lyckas skapa rädsla så att vissa medborgare går runt och ser sig över axeln är det ett demokratiskt problem."¹¹³ Dagen efter har *Aftonbladet* en nyhetsartikel med rubriken: "De vill störta demokratin". På bilderna syns ledare och framstående personer i Svenska motståndsrörelsen med ingående beskrivningar av personerna. *Aftonbladet* väljer i flera av artiklarna att gå närmare in på vilka personer det var som attackerat demonstrationen i Kärrtorp. De använder flera gånger citat från *Dagens Nyheter* intervju med Svenska motståndsrörelsens talesperson. Kvällspressen riktar sig ofta in på den "enskilda människan" och personifierar ofta sina nyheter.¹¹⁴ I tre av nio nyhetsartiklar i *Aftonbladet* listas "ledarna" i Svenska motståndsrörelsen. I informationen om medlemmarna nämns bland annat namn, ålder, vart de bor, vad de arbetar med eller om de lever på bidrag. Det står dessutom vad de har för inkomst samt vad de är dömda för. Förutom dessa artiklar finns det även en artikel där de intervjuar en högt uppsatt medlem i Svenska motståndsrörelsen. Han berättar bland annat att han föräldrar skäms för honom och att han skulle offra sitt liv för att rädda sitt "folk". Löow menar även att nazism ibland förklaras utifrån personernas svåra hemförhållanden.¹¹⁵

Löow anser att medier emellanåt har en benägenhet att demonisera nazister.¹¹⁶ *Aftonbladets* nyhetsartikel "De låg bakom naziattacken" (utgiven 17 december 2013), skriven av Nivette Dawood, Oskar Forsberg och Lisa Röstlund, listar de nio av motdemonstranterna som dömts för brott. Själva artikeln handlar om att beskriva motdemonstranternas bakgrund. De nämner Svenska motståndsrörelsens ledare vid namn och citerar Per Öberg (och källhänvisar till *Dagens Nyheter*).

Listan är *lång* över de *brott* som flera av de anhängna tidigare har begått. Nu är de *också* misstänkta för våldsamt upplopp. De *attackerade* ett antirasistiskt demonstrationståg i Kärrtorp i Stockholm i förrgår - med glasflaskor, bengaler och tillhyggen. Flera poliser skadades. Två personer blev knivhuggna. – Alla gripna är från högersidan, säger Jonny

¹¹³ Hansson, Lisa. "- Nazisternas aktivitet ökar". *Aftonbladet*. 2013-12-20.

¹¹⁴ Hadenius, Weibull & Wadbring. *Massmedier: Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*, s. 394.

¹¹⁵ SOU 1999:10. Löow. "Media och rasistiska organisationer – en historisk exposé" i *Demokratins förgörare*, s. 60-61.

¹¹⁶ *Ibid.*, s. 59.

Petersson, operativ chef vid polisen i Söderort, till Dagens Nyheter.¹¹⁷

I slutet på ovanstående citat står det att det endast är "personer från högersidan" som gripits, efter att skribenterna nämnt att två personer knivskurits. Detta kan ge ett intryck av att det är nazisterna som knivskurit demonstranterna, speciellt då de innan poängterar att flera av motdemonstranterna är dömda för brott tidigare. I artikeln står det senare att nio av motdemonstranterna har "tydliga kopplingar till högerextremism, terrorism eller våldsbejakande och nazistiska organisationer och/eller är dömda för grova hat - och våldsbrott" och " Men i Svenska motståndsrörelsen finns fler än våldsamma gatuaaktivister och huliganer. Flera män, högre i hierarkin, har förr varit ute och bråkat på gatan".¹¹⁸

Flera månader senare döms en medlem i Revolutionära fronten till fängelse för att ha knivhuggit en nazist i ryggen under demonstrationen. Detta faktum nämns inte i någon av *Aftonbladets* utvalda texter i föreliggande undersökning.

Debatten - extremistiskt våld och hotet mot demokratin

Samma helg som demonstrationen i Kärrtorp hände gavs även en utredning ut, *När vi bryr oss – förslag om samverkan och utbildning för att effektivare förebygga våldsbejakande extremism*, som överlämnades till demokratiminister Birgitta Ohlsson. Utredningen föreslår hur extremistiskt våld ska förebyggas och organiseras på nationell och lokal nivå. Flera av ledarna och krönikorna som diskuterade det som hänt i Kärrtorp gjorde detta i anslutning till denna utredning. Huvuddiskussionen i samband med utredningen och händelsen i Kärrtorp var extremistiskt våld, från höger och vänster, och dess hot mot demokratin. Alla sex ledare och debattinlägg om Kärrtorp i *Aftonbladet* och *Dagens Nyheter* berör något av ovanstående teman. Ledarna är tydliga med att ta avstånd från nazism.

Aftonbladets första ledare menar den 16 december att det högerextrema våldet skiljer sig från det vänsterextrema. Han kritiserar den utredning som helgen innan gavs ut.

Anders Lindberg skriver i ledaren "Naziattacken visar våldet från höger":

Höger- och vänsterextremism liksom våldsbejakande islamistisk extremism ses mer som sociala än som ideologiska fenomen. De lösningar utredningen föreslår är kopplade till denna problembeskrivning. Att utredningen kom fram till detta är egentligen inte

¹¹⁷ Dawod, Nivette, Forsberg, Oskar & Röslund, Lisa. "De låg bakom naziattacken". *Aftonbladet*. 2013-12-17.

¹¹⁸ Dawod, Forsberg & Röslund. "De låg bakom naziattacken".

konstigt, det var beställningen från Birgitta Ohlsson. Det är heller ingen ovanlig liberal ståndpunkt. Men den bygger inte på vetenskap utan på politik. I själva verket skiljer sig olika former av extremism åt. I Sverige står högerextremister för det grövsta våldet, som mordet på fackföreningsmannen Björn Söderberg, mordet i Malexander och Lasermannens terrorkampanj.¹¹⁹

Han använder sedan händelsen i Kärntorp till att fastslå sin slutsats: "Allt politiskt våld måste fördömas. Och om man effektivt ska kunna bekämpa det måste man klara att se skillnaderna. Annars riskerar man att stå som polisen gjorde i Kärntorp i går och undra vad som händer när stenar och flaskor kommer flygande."¹²⁰

Dagens Nyheter skriver den 17 december också om politiskt våld. Skribenten (undertecknat DN) menar också att politiskt våld bör stoppas.

Den första ledaren, "På marsch igen", i *Dagens Nyheter* om händelsen i Kärntorp publiceras den 17 december och diskuterar våld och extremism som ett hot mot demokratin i Sverige.

Om det inte vore för krutdoften som är så knappt förnimbar att den kanske bara är inbillning hos någon som vet vad som hände för en knapp timme sedan, då *nazister* med våld angrep en manifestation med *barnvagnar* och *åldringar*.¹²¹

Dagens Nyheter påpekar: "Politiskt våld alltid är fel i en demokrati".¹²² De tar sedan ett exempel från händelsen för att understryka detta:

Mest lidande av de små minoriteternas våldsamma extremism blir den stora fredliga majoriteten. Det är den som tvingas fly undan stenar och flaskor. Det är den som tvingas tänka efter om det är värt risken att uttrycka sin åsikt i tal eller skrift, att engagera sig politiskt, ideellt eller fackligt. Men det är samtidigt den som i stora skaror - bokstavligt och bildligt - kan ställa sig mellan höger- och vänstermobbar och tydligt visa att det är nog, att det inte är med andra tillhyggen än ord som debatten ska föras.¹²³

Ledarskribenten menar att händelsen inte bara grundar sig i nazisters våld utan extremisters våld i allmänhet. Vanliga fredliga människor hamnar emellan dessa grupper. Ledarskribenten skriver sedan att det enligt Säpo är de "autonoma, alltså olika vänsterfalanger, som utgör det största hotet"¹²⁴ och berättar att "två Autonoma arbetare" tagit på sig ansvaret för en attack mot två chefer för Arbetsförmedlingen.

Dagens Nyheter framhåller även att det nazistiska våldet ökat.

¹¹⁹ Lindberg, Anders. "Naziattacken visar våldet från höger". *Aftonbladet*. 2013-12-16.

¹²⁰ Lindberg. "Naziattacken visar våldet från höger".

¹²¹ *Dagens Nyheter*. "På marsch igen". *Dagens Nyheter*. 2013-12-17.

¹²² *Dagens Nyheter*. "På marsch igen".

¹²³ Ibid.

¹²⁴ Ibid.

Dagens Nyheter uttrycker att det inte endast är nazistiska våldet som ligger till grund för det som skett utan extremistiskt våld som föder mera våld. De skriver bland annat: "De extrema av alla kulörer tycks styras av en absurd dagislogik där det alltid var den andre som började"¹²⁵ och "Den som går till fysiskt angrepp mot den andre ger samtidigt den andre en ursäkt för sitt eget våld".¹²⁶

Den 19 december skriver Anders Lindberg ledaren "Låt inte våld och hot förstöra valrörelsen". Han skriver att det politiska våldet måste stoppas, men inte med våld. "Demokratin har rätt att försvara sig, men nazisternas våld ska mötas med lag, inte med knutna nävar".¹²⁷ Han menar dock återigen att det är viktigt att se skillnad på högerextremism och vänsterextremism.

Många i det borgerliga Sverige driver en form av kålsuparteori där nazister och antifascister egentligen ses som samma sak. Det blev tydligt i kommentarerna efter söndagens nazistattack. Det är en analys som i princip likställer nazistiska brottslingar men de vanliga barnfamiljer i Kärrtorp som var deras tilltänkta offer, vilket blir moraliskt ohållbart.¹²⁸

Han avslutar med att uppmana till en bred uppslutning mot rasism och nazism, från alla politiska håll och berättar om den andra antirasistiska demonstrationen som skulle hållas den 22 december.

Den 21 december publicerar *Dagens Nyheter* en andra ledare, "Oförsvarligt våld", underskriven med "DN". Den handlar om samma ämne. Den börjar med följande meningar:

Nazistattacken förra söndagen i Kärrtorp har med rätta fördömts starkt och enhälligt. Att *högerextremister* attackerar oliktankande, eller *bara* människor med *fel hårfärg*, är förvisso *inget nytt*.

Men att ett trettiotal organiserade *nazister* mitt på dagen *ger sig på* en demonstration med flera hundra *vanliga medborgare* är något ganska unikt i svensk historia. *Det* är helt avskräckande. Den *nazistiska ideologin* kan sägas utgöra en *ondska* för sig. *Det demokratiska samhället* bör med alla medel bekämpa den i dag trots allt ganska marginella rörelsen och hindra den från att växa sig starkare och rekrytera nya medlemmar.¹²⁹

I texten skiljs alltså attentat mot "oliktänkande, eller *bara* människor med *fel hårfärg*"¹³⁰ från de "vanliga människorna" som befann sig i Kärrtorp. Senare skriver de

¹²⁵ *Dagens Nyheter*. "På marsch igen".

¹²⁶ *Ibid*.

¹²⁷ Lindberg, Anders. "Låt inte våld och hot förstöra valrörelsen". *Aftonbladet*. 2013-12-19.

¹²⁸ Lindberg. "Låt inte våld och hot förstöra valrörelsen".

¹²⁹ *Dagens Nyheter*. "Oförsvarligt våld". *Dagens Nyheter*. 2013-12-21.

¹³⁰ *Dagens Nyheter*. "Oförsvarligt våld".

dock: "För bland de *vanliga, fredliga* demonstranterna i Kärrtorp förra söndagen fanns en inte obetydlig grupp från den *våldsbejakande* Revolutionära fronten och vänsteranarkisterna i AFA närvarande med sina *svarta fanor*".¹³¹ I denna ledare skriver de om något som ingen nyhetsartikel eller annan text i *Dagens Nyheter* eller *Aftonbladet* tar upp denna vecka: att en vänsterextremist knivhuggit en nazist.

Revolutionära fronten har sedan dess lagt upp bilder på sin Facebooksida på de nazister som *misshandlats blodiga* på platsen. De *skryter* även med att ha *knivhuggit* en av dem *allvarligt*. Att polisen i första hand såg det som sin uppgift att gå *emellan grupperna* och hålla isär dem blir mer förstälgt mot den bakgrunden.¹³²

Ledarskribenten framhäver sedan betydelsen av att ta avstånd från allt våld, från alla extremister och säger att: "Den svenska offentligheten har varit bra på att ta avstånd från det högerextrema våldet. Tydligheten mot vänsterextremisterna är inte lika stor".¹³³ De menar sedan att den kommande manifestationen mot främlingsfientlighet och nazism visar på det starka demokratiska engagemanget och avslutar texten med: "Revolutionära fronten har dock ingenting där att göra".¹³⁴

Under veckan skrivs det även flera krönikor, analyser och kolumner om kärrtorpdemonstrationen. Den 21 december skriver Åsa Linderborg kolumnen "Klistra över rasismen". I den skriver hon:

Historien är full av exempel där det varit rätt att *bemöta fascismen* med våld. Det är mycket möjligt att *demokratiskt sinnade* även i framtiden kommer *tvingas* överväga de metoderna - men vi är inte där än. Det är därför jag har svårt att försvara den autonoma vänster som nu *fysiskt attackerar* högerextremisterna. Samtidigt var det de autonoma som *tog* de första stötarna i Kärrtorp förra veckan. *Blixtnabbt* bildade de med *sina kroppar en sköld* till skygg för *barnfamiljer* och *andra demonstranter*. De *tvingades* till det, eftersom *polisen* inte gjorde sitt jobb. De *tvokade inte* en sekund och det ska vi vara tacksamma för.¹³⁵

Linderborg skriver sedan att den kommande antirasistiska demonstrationen i Kärrtorp kommer att bli årets viktigaste och största manifestation. Hon fortsätter med att skriva att nazisterna håller på att ta över offentliga utrymmen med propaganda (bland annat lappar och klistermärken) och uppmanar till att ta ned dem. Hon avslutar texten med orden: "Nynassarna bor mitt bland oss. Det känns som vi står *vid randen* av ett *permanent krigstillstånd*".¹³⁶

¹³¹ Dagens Nyheter. "Oförsvarligt våld".

¹³² Ibid.

¹³³ Ibid.

¹³⁴ Ibid.

¹³⁵ Linderborg, Åsa. "Klistra över rasismen". *Aftonbladet*. 2013-12-21.

¹³⁶ Linderborg, Åsa. "Klistra över rasismen".

Händelsen i Kärrtorp blir i vissa texter ett verktyg för att få fram en viss poäng eller ett budskap, beskrivningen av händelsen blir alltså central för hur denna poäng förs fram. Flera krönikor och ledare/debattinlägg lyfter fram att det är ren tur att ingen dött av nazisternas attack. Lawen Mohtadi skriver följande i *Dagens Nyheter* den 18 december: "Att ingen fick en glasflaska i huvudet eller en smällare i barnvagnen är ett rent under och ingenting annat".¹³⁷ I krönikan vill Mohtadi lyfta fram hur farlig rasismen är i Sverige och att den faran bör tas på allvar. Svenska motståndsrörelsens gärning blir en symbol för hur långt rasismen har gått.

Demonstranterna - "Vi" och "dem" i rapporteringen

Polisen fick en omfattande kritik för sin insats under demonstrationen. Viss information nådde inte fram och antalet poliser (sex stycken) som bevakade demonstrationen blev för få. Detta är något som flera nyhetsartiklar, krönikor och ledare kritiserade. Polisen är trots detta en källa som ofta får beskriva vad som hänt i texterna. Den 16 december, dagen efter händelsen står det i *Dagens Nyheter*s enda artikel den dagen ("Nynazister gick till attack med påkar" av Kalle Holmberg, Robert Holender och Ossi Carp) om händelsen: "Enligt polisen var mycket 'vanligt folk' på plats som hamnade mitt i kaoset".¹³⁸

I *Aftonbladet* benämns i nio av sjutton texter demonstranterna som "vanliga människor" ofta i form av barnfamiljer och/eller äldre. I *Dagens Nyheter* nämns detta i sex av sjutton texter. I resten av texterna nämns annars demonstranter som antirasister, antinazister eller demonstranter.

Vad som varierar mest i texterna (nyhetsartiklar, ledare och krönikor) i *Dagens Nyheter*, ibland även i samma text, är beskrivningen av demonstranterna. Många påpekar att det funnits "vanligt folk" och/eller barnfamiljer och gamla på plats. Andra texter lyfter fram att vänsterextremister varit där. Nazisterna, och i flera fall vänsterextremisterna, gestaltas som ett hot mot demokratin. Barnfamiljerna på kärrtorpdemonstrationen blir symboler för det demokratiska samhället som hotas av det extremistiska våldet. Mouffe menade att en ideologisk uppbyggnad kräver ett

¹³⁷ Mohtadi, Lawen. "Den som inte förstår varför Jason Diakité visade sitt pass har inte förstått rasism". *Dagens Nyheter*. 2013-12-18.

¹³⁸ Holmberg, Holender & Carp. "Nynazister gick till attack med påkar".

skapande av ett "vi" och ett "dem" och att detta kan leda till en konflikt om "de" hotar "vår" existens.¹³⁹ Demokrati är Sveriges styrelseskick och politik, och ledarna antyder att det demokratiska samhället behöver skyddas från extremistiskt våld, från både höger- och vänstersidan. "De"(extremister) hotar följaktligen "oss" (demokrater).

Löow menar att medier har en benägenhet att skilda rasistiska eller främlingsfientliga våldsdåd utifrån ett "vi och dem"-perspektiv.¹⁴⁰ I både nyhetsartiklar, krönikor och ledare i *Dagens nyheter* och *Aftonbladet* nämner skribenterna ibland att "vanliga människor" funnits på plats. Med detta menas demonstranter som inte är extremister. Denna grupp benämns förutom "vanligt folk" även som barnfamiljer och gamla eller äldre. Till exempel står det den 21 december (av Lisa Hansson, Martin Nilsson, Oskar Forsberg och Anders Johansson) följande i nyhetsartikeln "De vill störta demokratin":

Under en längre tid har hakkors sprayats, nazistisk propaganda spritts och uniformerade män setts träna på idrottsplatsen i Stockholmsförorten Kärrtorp. Av den anledningen höll antifascistiska organisationen Linje 17 en *bred* manifestation med representanter från lokala bollklubben, Centerpartiet med flera mot rasism på det lilla torget. Runt 300 personer samlades, däribland många *äldre* och *barnfamiljer*.¹⁴¹

Den 19 december skriver Anders Lindberg en ledare i *Aftonbladet*: "Låt inte våld och hot förstöra valrörelsen". Han skriver: "Sverige som vi känner det, vårt öppna samhälle, är under attack."¹⁴² Lindberg menar att det demokratiska samhället, från både vänster och höger, nu ska samlas och kämpa mot nazism och rasism. "Det är hela samhällets ansvar att försvara demokratin."¹⁴³ Han avslutar ledaren med orden: "Inga nazister på våra gator".¹⁴⁴

Löwander påpekar att det finns en bild i medier om att Sverige är ett jämlikt och antirasistiskt samhälle. Det finns en bild av att det är en antirasistisk och demokratisk ideologi som bygger upp samhället.¹⁴⁵ Anders Lindbergs ledare den 19 december är ett exempel på hur "vi" och "dem"-tänkandet i detta fall skiljer "vi" i det "demokratiska samhället" från "dem" som önskar ett annat samhälle än det demokratiska.

¹³⁹ Mouffe. *Om det politiska*, s. 21-22.

¹⁴⁰ SOU 1999:10. Löow. "Media och rasistiska organisationer – en historisk exposé" i *Demokratis förgörare*, s. 89-90.

¹⁴¹ Hansson, Lisa, Nilsson, Martin, Forsberg, Oskar & Johansson, Anders. "De vill störta demokratin". *Aftonbladet*. 2013-12-21.

¹⁴² Lindberg. "Låt inte våld och hot förstöra valrörelsen".

¹⁴³ Ibid.

¹⁴⁴ Ibid.

¹⁴⁵ Löwander. *Rasism och antirasism på dagordningen – studier av televisionens nyhetsrapportering i början av 1990-talet*, s. 97.

Extremisterna placeras alltså utanför samhället och det är "vi" andra som ska motverka det antidemokratiska politiska våldet genom att enas om hur samhället "ska" se ut.

Lindberg citerar Göran Persson i sin ledare: "Vi måste visa beslutsamhet, och sluta upp kring de värderingar vi vill ska präglade Sverige".¹⁴⁶

Den 21 december publicerar *Dagens Nyheter* en andra ledare, "Oförsvarligt våld", underskriven med "DN". Här skriver man också om "vanliga människor":

Men att ett trettiotal organiserade *nazister* mitt på dagen ger sig på en demonstration med flera hundra *vanliga medborgare* är något ganska unikt i svensk historia. Det är helt avskyvärt.¹⁴⁷

Utöver detta nämns även att vänsterextremister, AFA och Revolutionära fronten i anslutning till demonstrationen: i fyra av sjutton texter i *Aftonbladet* och fem av fjorton texter i *Dagens Nyheter*. I *Dagens Nyheter* nämner två nyhetstexter att de gick till motattack. Den 17 december 2013 står det följande i den omfattande nyhetsartikeln "Våldsamma nazister på frammarsch" av Mattias Carlsson, Kristoffer Örstadius, Stefan Lisinski och Marijana Dragic:

Antirasismdemonstrationen arrangerades av Nätverket linje 17 *men* bland de *fredliga demonstranterna* fanns också, enligt flera källor, personer från *vänsterextrema* Revolutionära fronten och AFA. De ska ha gått till *motattack* mot nazisterna. Men *endast högerextrema* greps, enligt polisen.¹⁴⁸

Revolutionära fronten och AFA var bland demonstranterna på demonstrationen men de räknas inte med som en del av "de vanliga människorna". På samma uppslag den 17 december finns en analys av händelsen skriven av Stefan Lisinski: "Risk för fler dåd nästa år". Han skriver:

Söndagens angrepp på en antinazist manifestation i Kärrtorp visar att en del nynazister är beredda att ta till hänsynslöst våld, och att de inte heller försöker dölja det. Tvärtom använder "Svenska motståndsrörelsen" våldet för att rekrytera nya unga män till rörelsen. Men enligt Säpo är det högerextrema våldet ändå *mindre utbrett* än vad de autonoma grupperna på vänsterkanten står för. Revolutionära fronten och AFA bedöms ha fler aktivister och dessutom vara *bättre organiserade* än nynazisterna. Det är känt att extremisterna *gillar att slåss, och ge varandra "däng"*. Men även *andra* blir utsatta.¹⁴⁹

Ledarna i *Dagens Nyheter* den 17 och 21 december (undertecknade DN) tyder på att vänsterextremisterna som befann sig på demonstrationen inte räknades som de "vanliga" och "fredliga" människorna och/eller "barnfamiljerna" som befunnit sig där.

¹⁴⁶ Lindberg. "Låt inte våld och hot förstöra valrörelsen".

¹⁴⁷ *Dagens Nyheter*. "Oförsvarligt våld".

¹⁴⁸ Carlsson, Örstadius, Lisinski & Dragic. "Våldsamma nazister på frammarsch".

¹⁴⁹ Lisinski, Stefan. "Risk för fler dåd nästa år". *Dagens Nyheter*. 2013-12-17.

De beskrivs i stället som en del av det politiska våldet i samhället, som är ett problem vilket ska motarbetas. Nazisterna räknas heller inte med som "vanliga" människor då de också använder politiskt våld. Både vänsterextremister och högerextremister blir gestaltade som ett hot mot andra människor i samhället i anknytning till Kärrtorpdemonstrationen. Stefan Lisinski skriver i samma text att våldet från extremister är ett hot mot demokratin. I flera av *Dagens Nyheters* artiklar skapas det ett "vi" och ett "dem". "Vi" är de som inte är extremisterna och "dem" är höger- och vänsterextremisterna. Vi befinner oss i en demokrati som måste upprätthållas, från skribenternas utgångspunkt är extremister då vara ett hot mot det samhälle vi lever i. "Vanliga människor", "vi" är alltså demokratiska medan "de" är antidemokratiska. Detta kan på flera sätt liknas vid Löwanders studier där hon menar att antirasister och rasister emellanåt gestaltas lika hotfulla mot ordningen i samhället, trots att antirasism av medier ses som en central del i Sveriges samhälle.¹⁵⁰ Med hänvisning till *Dagens Nyheters* ledarskribents resonemang är anledningen till detta båda gruppernas användning av politiskt våld. Gruppernas skilda ideologier och visioner spelar liten roll i sammanhanget, då det är det politiska våldet som hotar samhället och demokratin.

Löwander poängterar att det ofta är polisens bild av händelsen som vidareförmedlas i medierna.¹⁵¹ De första dagarna sprids flera citat av polisen (och Säpo) i både nyhetsartiklar, ledare och krönikor om händelsen. Polisen får i flera av artiklarna ge en sammanfattning av hur situationen såg ut.

Dock måste tilläggas att Svenska motståndsrörelsen och till viss del vänsterextremister kommer till tals i vissa artiklar. Även Expo får uttala sig om situationen i flera artiklar, men då främst om det nazistiska och rasistiska hotet från Svenska motståndsrörelsen. När det kommer till själva skildringen av konflikten mellan demonstranter och motdemonstranter är det i huvudsak polisens och "vanliga" demonstranternas bild som kommer fram i artiklarna.

Mobiliseringen

I slutet på veckan uppmanade tidningarna flera gånger, direkt eller indirekt, läsarna att gå på nästa manifestation mot nazism i Kärrtorp. Under veckan görs flera

¹⁵⁰ Löwander, Birgitta. *Rasism och antirasism på dagordningen – studier av televisionens nyhetsrapportering i början av 1990-talet*, s. 95-96.

¹⁵¹ Ibid., s. 95-96.

stödmanifestationer i bland annat Uppsala och Göteborg. I och med detta får texterna om kärrtorpdemonstrationen en mer hoppigivande ton. I *Dagens Nyheter*s nyhetsartikel "Manifestationer i hela landet efter attacken" den 19 december inleds artikeln med: "Tre personer har häktats efter nazistattacken i Kärrtorp södra Stockholm. Samtidigt planeras en rad manifestationer mot rasism runt om i landet. – För många är Kärrtorp droppen som har fått bägaren att rinna över, säger demokratiforskaren Erik Amnå."¹⁵² I artikeln står det sedan om att nazisterna sitter häktade efter händelsen och att det varit flera stödmanifestationer. Journalisterna skriver sedan om den kommande manifestationen i Kärrtorp. Artikeln avslutas med ett citat från samma forskare som uttalade sig i början av artikeln: "Han tror att alla stödmanifestationer beror på att det finns ett starkt antirasistiskt förhållningssätt i Sverige. – Det här är ett sätt att uttrycka *godhet* och humanism på ett sätt som inte kräver så mycket, men som ändå är en tydlig markering för vad man kan tillåta, säger han".¹⁵³

Under veckan uppmanar *Aftonbladet* människor att närvara vid demonstrationen den 22 december. Den 19 och 20 december finns det bredvid artiklar om Svenska motståndsrörelsen och nazism kortare texter med rubriken: "Finns ditt hjärta i Kärrtorp?" och under står det bland annat: "På söndag visar tusentals människor sin avsky mot nazism och rasism genom att träffas i Kärrtorp".¹⁵⁴ Bland annat finns rutan bredvid nyhetsartikeln "Nu ansluter sig politiker till ny demonstration - 10 000 anmälda" skriven av Hanna Olsson. I artikeln står det bland annat att Fredrik Reinfeldt inte kommer närvara men att Stefan Löfven kommer att göra det. Han uttalar sig även i texten: "Vi tolererar inte att *demokratiska* manifestationer, demonstrationer, utsätts för våld och hot. Då gäller det för oss alla att stå upp och visa att vi är emot detta."¹⁵⁵ Det nämns dessutom att flera politiker från olika partier (både vänster och höger) som ska närvara vid demonstrationen. Sverigedemokraterna förklarar varför de inte kommer närvara: på grund av att AFA och Revolutionära fronten kommer att vara där.

¹⁵² Sundberg, Marit, Persson, Ann & Carlsson, Mattias. "Manifestationer i hela landet efter attacken". *Dagens Nyheter*. 2013-12-19.

¹⁵³ Sundberg, Persson & Carlsson. "Manifestationer i hela landet efter attacken".

¹⁵⁴ Hansson, Lisa, Nilsson, Martin, Johansson, Anders & Forsberg, Oskar. "Han pekas ut som ledaren". *Aftonbladet*. 2013-12-19.

¹⁵⁵ Sundberg, Persson & Carlsson. "Manifestationer i hela landet efter attacken".

Mobiliseringen som sker i *Dagens Nyheter* och framför allt *Aftonbladet* visar också på ett "vi" och ett "dem" i rapporteringen. Tidningarna tar ett tydligt avstånd från rasism och högerextremism. Det kan vara antirasistiska normer och värderingar som finns på redaktionen som påverkar skribenternas förhållningsätt till den kommande manifestationen. Löwander påpekar att det finns en bild av ett antirasistiskt Sverige hos mediebolagen och att medier har arbetat ideologiskt mot extremism för att stärka den nationella sammanhållningen i Sverige.¹⁵⁶ Det skulle kunna förklara varför mobiliseringen till den antirasistiska manifestationen fick ett relativt stort utrymme i *Dagens Nyheter* och framför allt *Aftonbladet*.

Den 22 december, samma dag som den andra manifestationen mot rasism hålls skriver *Dagens Nyheter*s chefredaktör Peter Wolodarski en ledare i *Dagens Nyheter* där han inför manifestation skriver om allvaret med extremism. I "Blunda inte för hatet och hetsen i Sverige" pekar han också på hotet som extremistiskt våld utgör mot demokratin. I ledaren skriver han om när flera dagstidningar gick ihop och publicerade samma nyhetsreportage efter att syndikalisten Björn Söderberg blev mördad och två journalisters bil blev söndersprängd. Nyhetsreportaget som publicerades i *Aftonbladet*, *Dagens Nyheter*, *Expressen* och *Svenska Dagbladet* handlade om att högerextremt våld var ett hot "som riktade sig mot demokratins kärna: rättsstaten, det politiska engagemanget, den fria opinionsbildningen och journalistiken".¹⁵⁷ Han skriver senare att medier har undvikit att ge nazistiska grupper uppmärksamhet men skriver att det nu återigen sker en mobilisering från medier mot rasism och högerextremism: "När tusentals människor i dag samlas för att protestera görs det i en tid av växande hot, misstro och rädsla. Den utlösande faktorn var förra helgens nazistiska angrepp på en demonstration i Stockholmsförorten Kärntorp, men händelsen speglar något större. Känslan är tydlig: debatten har hårdnat och förråats."¹⁵⁸

Nyhetsvärderingen på redaktioner bestäms till viss del av de normer och värderingar som finns där.¹⁵⁹ Wolodarskis ledare framhäver att mediernas mobilisering mot extremism är ett verktyg för att försvara demokratin, vars grundläggande idé enligt Wolodarski även innebär journalisters rätt att utöva sitt arbete fritt. Att mobilisera

¹⁵⁶ Hadenius, Weibull & Wadbring. *Massmedier: Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*, s. 323.

¹⁵⁷ Wolodarski, Peter. "Blunda inte för hatet och hetsen i Sverige." *Dagens Nyheter* 2012-12-22.

¹⁵⁸ Wolodarski. "Blunda inte för hatet och hetsen i Sverige."

¹⁵⁹ Hadenius, Weibull & Wadbring. *Massmedier: Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*, s. 320.

läsarna mot rasism och högerextremism är alltså ett ideologiskt ställningstagande mot ett hot som inte bara hotar demokratin utan journalisternas yrke personligen.¹⁶⁰ Det skapas ett "vi" och ett "dem" genom att högerextremister blir ett direkt hot mot själva redaktionen.¹⁶¹ Mediers mobilisering (konflikt) mot högerextremism blir betydande för att kunna upprätthålla redaktionens säkerhet.

Minnet av historien

Det finns exempel på texter där skribenterna drar tydliga paralleller mellan dagens nazism och andra världskriget. Det som hände då finns fortfarande i minnet. Björn Wiman skriver i kolumnen "Blandningen av ny teknik och brutalitet är explosiv" den 17 december:

Lilla Kärrtorp: en av de förorter längs tunnelbanan i södra Stockholm som byggdes direkt efter andra världskriget utifrån tanken på en stadsplanering som skulle förvalta demokratin - i Kärrtorps fall med en konkret idé om att bebyggelsen skulle bilda en mur mot omvärlden. Det var länge sedan den muren rämnade, det visar inte minst helgens våldsamma nazistattack mot fredliga mötesdeltagare på det lilla förortstorget där det mest hotfulla under många år var de rödnästa farbröderna utanför Systembolaget.¹⁶²

I texten skriver Wiman sedan om att nazister nu sprider propaganda på nätet och hotar journalister, nyligen journalister på *Expressen*. Wiman avslutar texten med orden: "Attacken på torget i Kärrtorp och kampanjen mot Expressens journalister visar att bålverket mot de nazistiska strömningarna behöver ständig förstärkning".¹⁶³

I artikeln "De vill störta demokratin" i *Aftonbladet* går de noggrant igenom flera av Svenska motståndsrörelsens medlemmars straffregister och bakgrund men även detaljer i deras privatliv genom att hänvisa till sociala medier som källor:

Vissa av medlemmarna lever ensamma, som en av cheferna som bor ensam med sina föräldrar på gården i Norrland. Andra har familjer. Fredrik Vejdeland har fem barn tillsammans med Paulina Forslund, som är livsstilsredaktör och skriver om familj och hälsa på Norrfront. Hon twittrar flitigt och skrev i somras: "Fick häromdagen frågan hur man kan vara mamma och 'nazist'. Jag är nationalsocialist för att jag är mamma". Flera är väldigt aktiva på Twitter. En av de som anhölls har pseudonymen "Vit revolution" och skrev dagarna före attacken i Kärrtorp: "Det blir spännande på söndag". Dagarna dessförinnan lade personen ut en bild på ett *hakkors av deg*, med kommentaren "Pepparkaksbak med barnen", och en bild av en antik *andra världskrigs-stilettkniv* med hakkors: "Ännu en till samlingen".¹⁶⁴

¹⁶⁰ Berglez. "Kritisk diskursanalys" i Ekström & Larsson, Larsåke (red.). *Metoder i kommunikationsvetenskap*, s. 268.

¹⁶¹ Mouffe. *Om det politiska*, s. 21-22.

¹⁶² Wiman, Björn. "Blandningen av ny teknik och brutalitet är explosiv". *Dagens Nyheter*. 2013-12-17.

¹⁶³ Wiman. "Blandningen av ny teknik och brutalitet är explosiv".

¹⁶⁴ Hansson, Nilsson, Forsberg & Johansson. "De vill störta demokratin".

Kniven från andra världskriget påminner oss om vad nazism kan leda till. Att baka pepparkakor med hakkors påminner oss dock också om att de är människor: men ändå väldigt olika "oss". Löow skriver att de är vanligt att straffregister publiceras på rasideologiska medlemmar.¹⁶⁵

I artikeln "De låg bakom naziattacken" i *Aftonbladet* den 17 december listas också Svenska motståndsrörelsens medlemmar. En "Man, 27 år" beskrivs på följande sätt: "Har ett Twitterkonto där han trakasserar Helle Klein, Birgitta Ohlsson och Mona Sahlin samt har en bild på en kniv med ett hakkors på. Bär en mössa med SMR:s symbol på en bild".¹⁶⁶ Andersson menar att nazism eller Hitler ofta får symbolisera ondska.¹⁶⁷ I *Dagens Nyheter* ledare "Oförsvarligt våld" (underskriven DN) den 21 december står det följande: "Den nazistiska ideologin kan sägas utgöra en ondska för sig."¹⁶⁸

Löow menar att journalister som skrivit negativt om nazister har hängts ut på nätet och blivit hotade. Nazistiska grupper har alltså en historia av att vara negativt inställda till journalister.¹⁶⁹ Förutom Wiman, lyfte även Wolodarski (vilket kan läsas längre upp i resultatet) upp problematiken, hotet mot demokratin, med extremisters hot mot journalister. Att journalister reagerar starkt mot just högerextremisters våld och hot har att göra med att just journalisters historiskt har blivit hotade av just dessa extremistiska grupper.

Diskussion och slutsats

Majoriteten av texterna skriver inte uttryckligen att vänsterextremister deltagit i demonstrationen. Texterna det nämns i är mestadels i ledare och krönikor. Nyhetsartiklarna nämner inte lika mycket att vänsterextremisterna varit där utan fokuserar mer på att det är "nazister" som attackerat "barnfamiljer". Dock nämns vänsterextremister i vissa artiklar de första två dagarna efter händelsen. När skribenter

¹⁶⁵ SOU 1999:10. Löow. "Media och rasistiska organisationer – en historisk exposé" i *Demokratins förgörare*, s. 89-90.

¹⁶⁶ Dawod, Forsberg & Röslund. "De låg bakom naziattacken".

¹⁶⁷ Andersson. "Med Hitler som slagträ" i Kingsepp & Schultz (red.). *Hitler för alle: Populärkulturella perspektiv på Nazityskland, andra världskriget och Förintelsen*, s. 39.

¹⁶⁸ Dagens Nyheter. "Oförsvarligt våld".

¹⁶⁹ SOU 1999:10. Löow. "Media och rasistiska organisationer – en historisk exposé" i *Demokratins förgörare*, s. 81.

nämner att vänsterextremister varit där skiljs de ofta ifrån "vanliga människor", barnfamiljer och gamla. Så ges istället en bild av att vänsterextremister också "ville" bråka. Inför nästkommande demonstration den 22 december nämns vänsterextremister alltmer sällan i nyhetsartiklar, men faran med vänsterextremism diskuteras vidare i ledare och krönikor.

Lippmann menar att det viktigaste i nyhetsvärderingen är att nyheten ska väcka känslor hos läsare och att de ska kunna identifiera sig med nyheten. Ovanliga och överraskande händelser kommer också lätt med i nyheterna.¹⁷⁰ Löwander menar att det under början av 1990-talet var vanligt att antirasistiska demonstrationer, där det uppstod konflikter med högerextremister, beskrevs som bråk och sammandrabbningar.¹⁷¹ De flesta nyhetsartiklarna om kärntorpdemonstrationen gestaltar händelsen som en attack, detta kan bero på att många barnfamiljer och gamla varit på plats. Att nämna att vänsterextremisterna varit där försvårar bilden av vilka de "onda" och "goda" är. Detta kan förklara varför få nyhetsartiklar skrev att AFA och Revolutionära fronten varit där: då bilden av nazisterna som onda blir mer okomplicerad då. Flera texter nämner att två personer blivit knivhuggna men inte att en vänsterextremist knivhuggit en nazist: vilket bara en ledare i *Dagens Nyheter* nämner.

Det uppstår en debatt om högerextremistiskt och vänsterextremistiskt våld denna vecka, vilket diskuteras i ledare och krönikor. *Dagens Nyheter*s ledare menar att högerextremistiskt och vänsterextremistiskt våld bör ses som lika allvarligt och fördömas som ett hot mot demokratin. *Aftonbladets* ledare håller med om det sistnämnda men menar att det är skillnad mellan vänsterextremt våld och högerextremistiskt våld. Högerextremistiskt våld är allvarligare enligt Anders Lindberg

Varför *Aftonbladet* valde att "hänga ut" Svenska motståndsrörelsens deltagare under veckan kan kanske besvaras med kvällstidningars traditionellt mer vågade rapportering. Kvällstidningar "personifierar" oftare nyheter. Enligt Lodenius är det vanligare att högerextremister hängs ut än vänsterextremister.¹⁷² *Dagens Nyheter* har den enda texten (en ledare underskriven DN "Oförsvarligt våld") där det nämns att en vänsterextremist knivhuggit en nazist. Att detta inte skrivits i någon annan text kan ses

¹⁷⁰ Hadenius, Weibull & Wadbring. *Massmedier: Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*, s. 320.

¹⁷¹ Löwander. *Rasism och antirasism på dagordningen – studier av televisionens nyhetsrapportering i början av 1990-talet*, s. 95-96.

¹⁷² Lodenius. *Gatans parlament: Om politiska våldsverkare i Sverige*, s. 237.

som förvånande då det kan anses vara värt att nämna. Anledningen till att det inte nämns i majoriteten av texterna kan vara att det inte fanns någon säker källa på detta. Dock kan man fråga sig varför ingen journalist på tidningarna valde att ta detta vidare denna vecka. Ledarskribenten använder nämligen Revolutionära frontens Facebook-sida som källa. En annan förklaring kan vara att historiken blev för "rörig". Det nämndes att flera poliser blivit skadade och det nämns i flera nyhetsartiklar att personer blivit knivhuggna, men inte vilka som blivit det eller vilka som gjort det. Dock nämndes det att endast att motdemonstranter gripits, vilket kanske går emot tanken att en demonstrant skulle ha begått ett grövre brott. En tredje förklaring skulle kunna vara det svåra med att bygga upp en historia där en "ond nazist" som angripit "barnfamiljer" själv blivit utsatt för ett brott. Nyheten kanske inte passar in i mallen för hur en "bra" nyhet ska berättas. Dock kanske opinionstexter lämnar större utrymme för att berätta andra historier, exempelvis om hur allt våld bör bekämpas. Både från höger och vänster. Varför *Aftonbladet* inte nämnde detta är svårt att svara på. Under veckan skrev de dock ofta om den kommande antirasistiska demonstrationen och uppmanade folk att gå dit, kanske hade denna information riskerat att måla upp en helt ny bild av händelse i Kärrtorp, där det hemska i nazisternas attack kanske skulle riskera att förminska om de själva blivit utsatta för ett brott.

Sammanfattningsvis påpekade *Dagens Nyheter* i större utsträckning än *Aftonbladet* att vänsterextremism är ett hot, samtidigt som *Aftonbladet* i hade betydligt fler artiklar om Svenska motståndsrörelsens ideologi och medlemmar (och varnade för hotet från rörelsen). I och med tidningarnas ideologiska historia är detta ett intressant resultat: *Dagens Nyheter* är oberoende liberala och *Aftonbladet* oberoende socialdemokratiska. De normer, värderingar och ideologier som finns på redaktionerna har alltså påverkat deras olika nyhetsvärdering och gestaltning av aktörerna.

Bilden av händelsen i rapporteringen i *Aftonbladet* och *Dagens Nyheter* försvårades av att vänsterextremister befunnit sig på platsen och till viss del även gått till motattack och brukat våld mot nazisterna. Bilden av vilka de "onda" och "goda" var i situationen försvårades till viss del, vilket ledde till att gestaltningen av händelsen förenklades. Resultatet blev att vänsterextremisterna varit där antingen inte nämndes, eller att de särskildes från "vanliga människor". De "vanliga människorna" är demokratiska ickeextremister medan "de andra" blir extremister, våldsverkarna och därmed

ickedemokratiska. Löwander menar att nyheter har skilt "bråkiga" och "fredliga" antirasister i sin rapportering.¹⁷³ Hon säger även att det finns en uppfattning i Sverige om att det rasistiska våldet är ett ovanligt och marginellt problem som begås av ensamma galningar och "skinheads"; det är ovanligt och åtskilt från resten av samhället.¹⁷⁴ Att "vanliga människor" blev attackerade i Kärrtorp kanske spräckte denna bild av hur våld begått av rasister ser ut och ledde till att motreaktionen från hela samhället blev så stor. Nu när barnfamiljer och gamla skadades av till synes organiserade nazister går det utanför den bild som finns av rasistiska våldsattentat.

Mobiliseringen mot högerextremism i medierna kan möjligtvis till viss del förklara den andra (22 december) antirasistiska demonstrationens storlek. Under veckan uppmanade flera skribenter direkt eller indirekt läsarna till att gå på nästa demonstration. Speciellt opinionsjournalister. Detta visar på att det finns en stark antirasistisk ideologi på redaktionerna. *Dagens Nyheter*s chefredaktör Wolodarski skrev uttryckligen i sin ledare om att det nu sker en mobilisering mot rasism och att detta inte skett sedan slutet på 1990-talet. En antirasistisk hållning är en värdering som är tätt sammankopplad med den samhällsbild som finns i medierna, enligt Löwander.¹⁷⁵ Detta resulterar i ett tydligt "vi och dem"-perspektiv i rapporteringen och diskussionen kring extremism. Mouffe menar att ett "vi och dem"-perspektiv behövs för att fastställa "vår" ideologi och våra värderingar i samhället. Extremisternas ideologier blir alltså en motpol till "oss" i rapporteringen. Nazisterna blev efter händelsen i Kärrtorp "de andra". De både demoniserades, utpekades som ett allvarligt hot mot demokratin men till viss del förminskades även Svenska motståndsrörelsen betydelse och omfattning. Men en sak hade alla redogörelser gemensamt: nazisterna är onda och ses inte som "vanliga människor".

Vänsterextremistiskt våld diskuteras mer i *Dagens Nyheter* än *Aftonbladet*. Något som de flesta opinionsjournalisterna i slutändan, trots vissa meningsskiljaktigheter, är eniga om i *Dagens Nyheter* och *Aftonbladet* är att våldet och hatet hotar demokratin. Trots att tidningarnas ideologiska bakgrund ser olika ut och till viss del verkar ha påverkat innehållet i ledarna, är det vikten av demokrati som tycks vara en grundläggande

¹⁷³ Löwander. *Rasism och antirasism på dagordningen – studier av televisionens nyhetsrapportering i början av 1990-talet*, s. 95-96.

¹⁷⁴ *Ibid.*, s. 94-95.

¹⁷⁵ Hadenius, Weibull & Wadbring. *Massmedier: Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*, s. 323.

ideologiskt norm som bör värnas om och förespråkas på redaktionerna. Nazisterna och ibland även vänsterextremisterna blir med sina ideologiska bakgrunder en självklar motpol till detta: och skiljs därmed från "oss" i rapporteringen. "Vi" är "vanliga" människor, barnfamiljer, gamla eller demonstranter. "De" är våldsamma vänsterextremister och högerextremister. Utifrån Mouffe skulle detta kunna uppfattas som en tendens till att betrakta våld och extremism som någonting som inte innefattas inom ramarna för den demokratiska ideologin i vårt samhälle. Mouffe menar att extremism är ett resultat av att politiken inte har tydliga åtskillnader. I diskussionen i *Aftonbladet* och *Dagens Nyheter* gestaltas våldet och de extrema uppfattningar som något som ligger utanför demokratin och politiken, som något hotfullt för demokratin som inte bör finnas i samhället. Genom att skjuta bort detta som något som ligger bortom vårt samhälle diskuteras inte anledningen till varför de extrema ideologierna och våldet existerar. Löwander menar att medier ofta gestaltar rasistiskt våld som en handling av ensamma galningar eller missanpassade människor.¹⁷⁶ Löw menar att medier ofta bortförklarar extremistiskt våld med svåra hemförhållandet och ökat gatuvåld. Medier diskuterar sällan ideologierna som ligger bakom människors våldsutövande och ger sällan en större historisk kontext till det som skett.¹⁷⁷

Löw skriver om att medier haft olika strategier när det gäller att rapportera om rasideologiska grupper. Dels kan medierna tåga för att inte ge grupperna mer uppmärksamhet och "prestige", å andra sidan kan information och rapportering kring rasideologiska bidra till en allmän medvetenhet och diskussion som kan leda till en motreaktion mot rasism.¹⁷⁸ Efter Kärntorpdemonstrationen går det att se flera tillvägagångssätt i rapporteringen. Vissa opinionsjournalister lyfter upp nazismens politiska våld som ett hot mot demokratin: men förnekar deras utbredning och lyfter fram majoriteten i Sverige som antirasistiska. Många nyhetsartiklar lyfter dock fram högerextremism som ett större hot mot demokratin som växer sig allt större och breder ut sig i Sverige. Den sistnämnda gruppen skribenter mobiliserar läsarna mot rasism.

¹⁷⁶ Löwander. *Rasism och antirasism på dagordningen – studier av televisionens nyhetsrapportering i början av 1990-talet*, s. 93-94.

¹⁷⁷ SOU 1999:10. Löw. "Media och rasistiska organisationer – en historisk exposé" i *Demokratin förgörare*, s. 60-61.

¹⁷⁸ *Ibid.*, s. 61.

Enligt Löow behöver nyhetsförmedlingens dramaturgi tydliga skurkar och offer.¹⁷⁹ Löwander poängterar att medierna upprätthåller en bild av svenskarna som demokratiska och antirasistiska. Racistiskt våld är ett undantag från det vanliga.¹⁸⁰ Efter kärrtorpdemonstrationen upprätthöll flera av *Aftonbladets* och *Dagens Nyheters* texter en bild allmänheten, "vi", som antirasister. "Vanliga människor" är demokratiska, antirasistiska och fredliga. "De andra", Svenska motståndsrörelsen tillhör inte denna grupp. Vänsterextremister anses inte vara fredliga och blir i flera texter då också gestaltade bland "de andra": ett undantag till de "vanliga människorna" som var på demonstrationen. Dock nämndes de inte i alla texter och blev då automatiskt en del av offren. Detta gjorde den dramaturgiska nyhetsförmedlingen mer lättillgänglig då "skurkarna" och "offren" blir lättare att urskilja om alla offer ses som "vanliga människor": fredliga och demokratiska. Svenska motståndsrörelsen förblir dock alltid skurkarna i rapporteringen.

Löow skrev "Bevakningen i medierna av nationalsocialister, rasideologer och rasistisk brottslighet har under efterkrigstiden ofta pendlat mellan tiggande, förringande, demonifiering och förlöjligande."¹⁸¹ Alla dessa beskrivningar passar in på delar av rapporteringen kring kärrtorpdemonstrationen den 15 december 2013.

¹⁷⁹ SOU 1999:10. Löow. "Media och rasistiska organisationer – en historisk exposé" i *Demokratins förgörare*, s. 60-61.

¹⁸⁰ *Ibid.*, s. 96-97.

¹⁸¹ *Ibid.*, s. 59.

Käll- och litteraturförteckning

Källmaterial:

Dagens Nyheter

Nyhetsartiklar:

Holmberg, Kalle, Holender, Robert & Carp, Ossi. "Nynazister gick till attack med påkar". *Dagens Nyheter*. 2013-12-16.

Carlsson, Mattias, Kristoffer Örstadius, Lisinski, Stefan & Dragic, Marijana. "Våldsamma nazister på frammarsch". *Dagens Nyheter*. 2013-12-17.

Rothenborg, Ole. "Jag vill att alla ska förstå hur allvarligt det är." *Dagens Nyheter*. 2013-12-17.

Persson, Ann & Sundberg, Marit. "Demonstranter: Polisen skyddade nazisterna". *Dagens Nyheter*. 2013-12-18.

Sundberg, Marit, Persson, Ann & Carlsson, Mattias. "Manifestationer i hela landet efter attacken". *Dagens Nyheter*. 2013-12-19.

Kniivilä, Kalle, Littorin, Jens & Kihlström, Staffan. "Rasism visar sig alltmer öppet". *Dagens Nyheter*. 2013-12-20.

Lagerwall, Katarina. "Tusentals samlas åter i dag". *Dagens Nyheter*. 2013-12-22.

Ledare och debattinlägg:

Dagens Nyheter. "På marsch igen". *Dagens Nyheter*. 2013-12-17.

Dagens Nyheter. "Oförsvarligt våld". *Dagens Nyheter*. 2013-12-21.

Wolodarski, Peter. "Blunda inte för hatet och hetsen i Sverige." *Dagens Nyheter*. 2012-12-22.

Krönikor/kolumner/analyser:

Lisinski, Stefan. "Risk för fler dåd nästa år". *Dagens Nyheter*. 2013-12-17.

Wiman, Björn. "Blandningen av ny teknik och brutalitet är explosiv". *Dagens Nyheter*. 2013-12-17.

Croneman, Johan. "Skildringen från Kärrtorp var en glidning i full fart på väg mot lögnen." *Dagens Nyheter*. 2013-12-17.

Mohtadi, Lawen. "Den som inte förstår varför Jason Diakité visade sitt pass har inte förstått rasism". *Dagens Nyheter*. 2013-12-18.

Framsida:

Dagens Nyheter. "28 gripna efter våldsamt upplopp". *Dagens Nyheter*. 2012-12-16.

Aftonbladet

Nyhetsartiklar:

Dickson, Staffan, Mattsson, Viktor & Söderlund, Andreas. "Nazister till attack". *Aftonbladet*. 2013-12-16.

Dawod, Nivette, Forsberg, Oskar & Röslund, Lisa. "Expo varnar: De nazistiska aktiviteterna har ökat". *Aftonbladet*. 2013-12-17.

Dawod, Nivette, Forsberg, Oskar & Röslund, Lisa. "De låg bakom naziattacken". *Aftonbladet*. 2013-12-17.

Olsson, Hanna, Rangborg, Matilda & Holmquist, Anette. "Nu ansluter sig politiker till ny demonstration - 10 000 anmälda". *Aftonbladet*. 2012-12-19.

Hansson, Lisa, Nilsson, Martin, Johansson, Anders & Forsberg, Oskar. "Han pekas ut som ledaren". *Aftonbladet*. 2013-12-19.

Barr, Björn. "14 000 är anmälda". *Aftonbladet*. 2013-12-20.

Hansson, Lisa. "– Nazisternas aktivitet ökar". *Aftonbladet*. 2013-12-20.

Hansson, Lisa, Nilsson, Martin, Forsberg, Oskar & Johansson, Anders. "De vill störta demokratin". *Aftonbladet*. 2013-12-21.

Hansson, Lisa. "'Min mamma gråter och pappa skäms över sin son'". *Aftonbladet*. 2013-12-21.

Ledare och debattinlägg:

Lindberg, Anders. "Naziattacken visar våldet från höger". *Aftonbladet*. 2013-12-16.

Larsson, Peter. "Extrema slutsatser". *Aftonbladet*. 2013-12-17.

Lindberg, Anders. "Låt inte våld och hot förstöra valrörelsen". *Aftonbladet*. 2013-12-

19.

Krönikor/kolumner/analyser:

Cantwell, Oisín. "Haveriet är ett tecken på något allvarligt fel". *Aftonbladet*. 2013-12-17.

Larsson, Petter. "Poliser hyllar sig själv efter Kärntorpfaskot". *Aftonbladet*. 2013-12-20.

Cantwell, Oisín. "Säpo måste ta av sina skyggglappar." *Aftonbladet*. 2013-12-21.

Linderborg, Åsa. "Klistra över rasismen". *Aftonbladet*. 2013-12-21.

Larsson, Markus. "Knogarna vitnar på alla håll och kanter". *Aftonbladet*. 2013-12-22.

Litteratur och artiklar:

Andersson, Yvonne. "Med Hitler som slagträ" i Kingsepp, Eva & Schultz, Tanja (red.). *Hitler för alle: Populärkulturella perspektiv på Nazityskland, andra världskriget och Förintelsen*. Stockholm: Carlssons, 2012.

Berglez, Peter. "Kritisk diskursanalys" i Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur, 2010.

Deland, Mats. "NPD och den moderniserade nazism" i Deland, Mats & Westin, Charles. *Brunt! Nationalistisk & nazistisk mobilisering i vår närmaste omvärld under efterkrigstiden*. Stockholm: Atlas akademi, 2007.

Fairclough, Norman. *Language and power*. London: Longman Group, 1989.

Hadenius, Stig, Weibull, Lennart & Wadbring, Ingela. *Massmedier: Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*. Stockholm: Ekerlids förlag, 2011.

Jämte, Jan. *Antirasismens många ansikten*. Umeå Universitet, 2013.

Lodén, Anna-Lena. *Gatans parlament: Om politiska våldsverkare i Sverige*. Stockholm: Ordfront, 2006.

Löwander, Birgitta. *Rasism och antirasism på dagordningen – studier av televisionens nyhetsrapportering i början av 1990-talet*. Sociologisk Forskning, Vol. 35, No. 3/4 Tema medier och samhälle, 1998.

Lööw, Heléne. "Det förflutnas skuggor" i Deland, Mats & Westin, Charles. *Brunt! Nationalistisk & nazistisk mobilisering i vår närmaste omvärld under efterkrigstiden*. Stockholm: Atlas akademi, 2007.

Mouffe, Chantal. *Om det politiska*. Stockholm: Tankekraft förlag, 2008.

SOU 1999:10. Lööw, Heléne. "Media och rasistiska organisationer – en historisk exposé" i *Demokratis förgörare*. Stockholm: Demokratiutredningens skrift nr 28.

van Dijk, Teun A. *News as discourse*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 1988.

Digitala resurser:

Expo. *Svenska motståndsrörelsen*. http://skola.expo.se/svenska-motstandsrörelsen_110.html (Hämtad 2014-04-27)

Gruvö, Jonas, Gustafsson, Karl Erik & Oscarsson, Ingemar. *Aftonbladet*. Nationalencyklopedin 2014. <http://www.ne.se/lang/aftonbladet> (Hämtad-04-08)

Johansson, Alf W. & Sundin, Staffan. *Dagens nyheter*. Nationalencyklopedin 2014. <http://www.ne.se/lang/dagens-nyheter> (Hämtad 2014-04-09)

Lammers, Karl Cristian. *Nazism*. Nationalencyklopedin 2014. <http://www.ne.se/lang/nazism> (Hämtad 2014-04-23)

Lammers, Karl Cristian. *Nynazism*. Nationalencyklopedin 2014. <http://www.ne.se/lang/nynazism> (Hämtad 2014-04-23)

Nationalencyklopedin. *Högerextremism*. Nationalencyklopedin 2014. <http://www.ne.se/högerextremism> (Hämtad 2014-04-27)

Nationalencyklopedin. *Rasism*. Nationalencyklopedin 2014. <http://www.ne.se/kort/rasism> (Hämtad 2014-04-27)

Ovesen, Jan. *Rasism*. Nationalencyklopedin 2014. <http://www.ne.se/lang/rasism> (Hämtad 2014-04-27)

Svanberg, Ingvar & Zander, Ulf. *Förintelsen*. Nationalencyklopedin 2014. <http://www.ne.se/lang/förintelsen> (Hämtad 2014-04-26)

Svensson, Niklas, Bergman, & Lodding, Mattias "Fängelsestraff för vänsterextremister". <http://www.svt.se/nyheter/sverige/dom-mot-vansterextremister-i-vasteras> (Hämtad 21-05-2014 kl. 18.03)

Bilaga 1: Analysschema

Makroanalys: Vad handlar texten om? Vilka källor får uttala sig?

Mikroorienterad analys:

Varför väljer skribenten dessa ord för att gestalta händelsen eller en person? Skulle ett andra ord ha kunnat användas? Hur konstrueras händelsen och händelseförloppet? Vilka ord och utifrån vilket perspektiv berättas historien? Utelämnas något?

Sociokulturella kontextualiseringar:

Hade texten kunnat skrivas på ett annat sätt? Antyder den om några ideologiska tendenser? Kan man se någon historisk kontext som kan förklara varför denna text blev som den blev?

Utifrån frågeställningen:

Hur beskrevs demonstranterna och motdemonstranterna? Hur beskrevs själva händelsen?

Hur diskuterar de högerextremism, nazism, vänsterextremism och våld? Hur kan denna text ses i den kontext som litteraturen framför?